

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XXI

Broj 188

Prosinac 2023.

ISSN 1800-5179

INTERVJU: MIRKO VIČEVIĆ

SAZRELO JE VRIJEME ZAJEDNIŠTVA HRVATA U CRNOJ GORI

Sadržaj:

- 3** Vjerni, povijesni i sebe svjesni
- 6** Osvježenje za nove izazove
- 10** Sazrelo je vrijeme zajedništva Hrvata u Crnoj Gori
- 15** Jokić svečano Milatoviću uručio Inicijativu za povratak statusa grada Kotoru
- 18** Aktualnosti
- 21** „Priče iz djetinjstva“
- 24** „Zmajevići - nadbiskupi, mecene, društveno-politički stratezi“
- 26** Općina Kotor otpočela rekonstrukciju vrijednoga kulturno-historijskog objekta
- 28** Kronika Društva
- 30** Svečano proslavljen blagdan bl. Gracije iz Mula
- 33** Advent u slici i riječi
- 38** Grana
- 40** Kotorsko prvo izdanje, u Dubrovniku jubilarno deseto
- 46** „Glas Boke“ ponovno je oživljavanje glazbene scene
- 49** In memoriam: Zlata Marjanović
- 50** Ilko i Gašo Marović uz sjećanja i poeziju predstavili knjigu o pitoresknome ribarskome mjestu
- 52** Vukna Kotoranka - ugledna kovačica i okloparka
- 55** Crkva sv. Petra u Bogdašićima - iznimno vrijedno kulturno i povijesno svjedočanstvo Boke kotorske
- 59** Bokelji na sjeveru Čilea
- 64** Guinnessov rekord: Najveća zastava na jet-skiju
- 65** Herkulov otok
- 68** Ocean dream

Poštovani čitatelji!

Ima nešto više od petnaest godina otkako se moj angažman na mjestu urednika *Hrvatskoga glasnika* činio vrlo izvjesnim, no spletom određenih okolnosti potpis mi se nije našao na stranicama „glasila Hrvata Crne Gore“.

Nakon doista dugog vremenskog protoka, ovoga puta sam doista među „kockastim“ koricama, vjerujući i dalje u izniman značaj *Glasnika* za hrvatsku zajednicu te tradicionalne građanske vrednote po kojima se prepoznaje Boka kotorska.

Hrvatski glasnik je prvi, a sada jedini tiskani medij hrvatskoga naroda u Crnoj Gori, koji već više od dva desetljeća oživljava povijesne značajke Hrvata ovoga prostora te afirmira njegovu kulturološku i identitetsku osobnost. Zasluga je to prethodnih urednika i redakcija, kao i suradnika čiji redci umnogome obogaćuju *Glasnik*.

Ovo glasilo zasigurno neće iskakati iz svojih tračnica, ali vjerujem da ćete poduprijeti moju uredničku namjeru da *Glasnik* postane daleko snažniji oslonac opstojnosti ovdašnjih Hrvata, cjelovitije obrađujući društveno-političku tematiku, uz akcentiranje teškoća i potreba hrvatske zajednice u Crnoj Gori. *Hrvatski glasnik*, jednako tako, zavrjeđuje financijsku stabilnost kojom se osigurava profesionalnost u radu i kontinuitet izlaženja.

Ovim brojem te zamisli tek su zagrebane po površini, a uz nastojanje da izdanje učinimo božićnim, donosimo adventske storije s pravim blagdanskim vrijednostima. Doista sam sretan što je upravo božićno izdanje prvo koje potpisujem, a na tome najviše mogu zahvaliti predsjedniku Hrvatskoga građanskog društva **Mirku Vičeviću** te novinaru i ravnatelju *Boka Newsa* **Miroslavu Marušiću**. Zahvalu upućujem i ostalim članovima Upravnog i Uređivačkog odbora, kao i prethodnoj urednici **Tijani Petrovići Tripu Schubertu**, nekadašnjem predsjedniku.

Držim kako me dugogodišnje novinarsko iskustvo i snažna pripadnost hrvatskome narodu obvezuju da pružim istinske napore kako bi *Hrvatski glasnik* dobio na snazi i suvremenosti dok će vrijeme, oblikovano vašim doživljajem „novoga“ glasnika, ponovno biti njegov i moj najrelevantniji ocjenjivač.

Želim vam sretan Božić i uspješnu Novu godinu!

S poštovanjem,

Nikola Dončić,
urednik *Hrvatskoga glasnika*

Naslovnica: Mirko Vičević (foto: Nikola Dončić)

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Pjaca od muzeja 361, Stari grad, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednik: **Nikola Dončić**
Uređivački odbor: **Miroslav Marušić, Joško Katelan, Marina Dulović, Jasmina Bajo**
Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Boka News, Radio Dux, Radio Tivat, Kotorska biskupija, Bokeljska mornarica, Općina Kotor, Skupština Crne Gore, TO Kotor, Dubrovački zimski festival, Pomorski muzej Crne Gore, Miroslav Marušić, Roko Stjepčević, Isabella Kara, Jason Kovac, Nikola Dončić, visitbrac.com, welcome-to-croatia.com, arhiva HGD**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 450 primjeraka

Vjerni, povijesni i sebe svjesni

Piše:

Nikola Dončić

Fotografije:

**Skupština Crne Gore,
N. Dončić, privatna arhiva**

Nakon brojnih političkih rasprava, nekoliko odgađanja te donesenog sporazuma, konačno je 3. prosinca otpočelo provođenje Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori. Završetak popisa bio je planiran 18. prosinca, no Vlada Crne Gore produžila ga je do 28. prosinca.

Sporazum, koji su potpisali Vlada CG, opozicijske stranke i vijeća manje brojnih naroda, predviđa proširivanje popisnih komisija, kontrolu unosa prikupljenih podataka, izradu softvera za njihovu provjeru, kao i zabranu političkim strankama da provode kampanju vezanu uz popis.

Adrijan Vuksanović, predsjednik Hrvatske građanske inicijative i njezin zastupnik u državnome parlamentu, naglašava kako su zakonske izmjene i dopune vezane uz popis upravo plod sporazuma kojem su prethodili široki pregovori, a koje ocjenjuje inkluzivnim i transparentnim.

„Neka se zna da smo tu stoljećima”

Cilj Hrvatske građanske inicijative, istaknuo je Vuksanović u parlamentu, jest uspostavljanje demokratske atmosfere u kojoj će svi građani moći slobodno odgovoriti na sva

ljanje demokratske atmosfere u kojoj će svi građani moći slobodno odgovoriti na sva

Adrijan Vuksanović

pitanja, iskazujući na taj način sebe.

Popis stanovništva domaćinstava i stanova u Crnoj Gori, kako je prvobitno zamišljen, nije uključivao manjinska nacionalna vijeća, opoziciju ni kontrolne mehanizme, za *Hrvatski glasnik* ističe **Zvonimir Deković**, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, objašnjavajući kako su upravo manjinska vijeća na sastancima s premijerom **Milojkom Spajićem** i Monstatom pokrenula inicijative kojima su se značajno poboljšali uvjeti provođenja popisa.

„Također, na našu inicijativu, početak popisa odgođen je za mjesec dana, a onda još za tri dana, dok je zbog nedostatnosti dovoljnog broja popisivača i produžen. Više od 70 posto Hrvata u Crnoj Gori živi u Boki kotorskoj tako da su predstavnici vijeća i hrvatske zajednice u Crnoj Gori s predsjednicima općina Tivat, Kotor i Herceg Novi, koji su ujedno i predsjednici općinskih popisnih komisija, dogovorili da u sve tri općine bude po jedan predstavnik hrvatskoga naroda u općinskoj popisnoj komisiji. Na žalost, uspjeli smo tek

mali broj pripadnika našega naroda animirati da sudjeluje ili kao popisivači ili instruktori na terenu. Ne možemo zbog toga nikoga kriviti, jedini razlog je nezainteresiranost naših ljudi za sudjelovanje u popisnom procesu u toj funkciji“, istaknuo je Deković.

Iako postoje manje nepravilnosti, dodaje Deković, one nikako ne mogu utjecati na popisni proces.

„Ni mi u HNV-u, kao ni članici drugih manjinskih nacionalnih vijeća, koji su u komunikaciji s predstavnicima svojih naroda u općinskim popisnim komisijama, nemamo nijednu veću primjedbu na proces popisa i možemo reći da smo zadovoljni kako proces popisa protječe u Boki kotorskoj, kao i u drugim gradovima, gdje predstavnike u komisijama imaju druge manjinske nacionalne zajednice koje su brojnije na područjima tih općina“, objašnjava Deković.

Hrvata prema popisu iz 2011. godine ima nešto više od šest tisuća, što čini 0,97 posto stanovništva Crne Gore, a to je manji broj u odnosu na ranija razdoblja. Hrvatskim jezikom tada se izjasnilo da govori 0,45 posto. Prema tom popisu Crnogoraca je 45 posto, a Srba 29 posto, dok manje brojni narodi čine petinu stanovništva, koje broji 620 tisuća stanovnika. Na ovogodišnjem popisu očekuje se veći broj stanovništva, pogotovo zbog brojnog doseljavanja stranih državljana, u prvom redu Rusa, Ukrajinaca i Turaka.

„Hrvatska zajednica još od 1963. godine bilježi stalni trend smanjivanja broja njezinih pripadnika. Vjerujemo da smo na temelju svih aktivnosti u hrvatskoj zajednici koje su zabilježene u javnome prostoru, a odnose se na djelovanje Hrvatskoga nacionalnog

Zvonimir Deković

vijeća, Hrvatske građanske inicijative i nevladinih organizacija s hrvatskim predznakom, dosta učinili u emancipaciji pripadnika hrvatskoga naroda te očekujemo da zaista na ovom popisu ne bi trebalo biti nikakve potrebe da pripadnici hrvatskoga naroda pribjegavaju u autocenzuru popisujući se subetnonimom kao što je Bokelj“, naglasio je Deković, iznijevši osobno očekivanje kako će broj pripadnika hrvatskoga naroda na rezultatima popisa odražavati sadašnji status ili, pak, minimalno biti umanjen.

Generalno stajalište Hrvatskoga nacionalnog vijeća je, objašnjava Deković, kako nema posebne potrebe za bilo kakvom vidljivijom javnom kampanjom kojom bi se pokušalo utjecati na slobodu izjašnjavanja pripadnika hrvatskoga naroda jer, naglašava, potpuno smo svjesni da Hrvati u Crnoj Gori znaju tko su, što su i odakle su.

„Takva stajališta utemeljena su i ojačana u sloganu ‘Vjerni, povijesni i svjesni’, na koje Hrvate ne treba podsjećati. Međutim, svjedočimo kako su pojedine nacionalne zajednice i prije službenog objavljivanja datuma popisa aktivno započele popisnu kampanju s bilbordima, na kojima su niz hrvatskih velikana predstavili kao pripadnike drugih naroda, želeći time podsvjesno utjecati na pripadnike hrvatskoga naroda da se drukčije izjasne ili pokolebaju u svojoj odluci“, ističe Deković.

Predsjednici manjinskih nacionalnih vijeća dogovorili su da njihovi predstavnici javno upute jasne poruke pripadnicima svoga naroda, ističe Deković.

„Popisi u većini modernih, suvremenih država čisto su

tehničke prirode i rade se za potrebe državnih institucija, u cilju planiranja dugoročnih strategija iz pojedinih područja javnog interesa te popisivanja imovine, koja mora biti oporezovana. Kod nas se u popisnim listićima nalaze pitanja koja se u najvećem dijelu europskih država ne mogu naći, a uzdignuta su na rang prioriteta, odnoseći se na izjašnjavanje o nacionalnoj, jezičnoj i vjerskoj pripadnosti, što smatramo da Crnu Goru svakako ne afirmira kao građansku državu“, naglašava Deković.

Adrijan Vuksanović, govoreći u parlamentu, naglasio je da su Hrvati u Crnoj Gori autohtoni narod i narod s dubokim korijenima, čiji su se preci odavno izjasnili kome pripadaju i kojim jezikom govore.

„Prvi put se hrvatsko nacionalno ime u književnosti Boke kotorske spominje 1617. godine, kada Kotoranin Maro Dragović u pohvalnici Bartolu

Kačiću spominje ‘vas rod hrvatski’. Putopisac Petar Tolstoj 1697. u Perastu nailazi na ljude koji se izjašnjavaju kao Hrvati. Napominjem, ovo je prije Francuske revolucije, kada se stvaraju nacije u suvremenom smislu“, poručio je Vuksanović, izrazivši očekivanje kako će današnja generacija Hrvata nastaviti taj kontinuitet i da će prema tome, dodaje, izraziti svoje identitetske vrijednosti.

Hrvati i svi drugi, prema njegovu mišljenju, najbolje će pomoći sebi i Crnoj Gori ako budu to što jesu, predstavljajući pred međunarodnom javnošću pred međunarodnom javnošću, zaključuje Vuksanović, Crnu Goru kao zemlju koja poštuje i prihvaća manjinska i sva druga prava.

Europska agencija za statistiku Eurostat još ranije dala je preporuku da se pitanja o nacionalnosti i jeziku izostave iz upitnika. Rezultati popisa u Crnoj Gori znat će se najranije šest mjeseci nakon završetka popisa.

*ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA HRVATSKOGA
GRAĐANSKOG DRUŠTVA CRNE GORE*

Osvježenje za nove izazove

Priredio:

Tripo Schubert

Foto: Roko Stjepčević

Pošto je istekao četverogodišnji mandat Upravnom odboru na čelu s predsjednicom **Rafaelom Pinom Lazarević**, zakazana je Izborna skupština koja je održana 27. listopada 2023. godine u dvorani Kulturnog centra „Nikola Đurković“ u Kotoru.

Na osnovi podataka iz ureda Društva do dana održavanja Skupštine bilo je registrirano 1.456 članova. Na osnovi članka 12. Statuta i odluke Upravnog odbora od 3. travnja 2009. godine, koja se odnosi na sankcioniranje onih članova koji ne izvršavaju obveze Društva, kao i broja djece do 18 godina, pravo glasa imalo je 390 članova.

Člankom 19. Statuta određuje se broj delegata po principu JEDAN DELEGAT NA 10 ČLANOVA DRUŠTVA S PRAVOM GLASA, tako da je na Skupštinu pozvano 39 delegata.

Aktivnost Društva u razdoblju između dviju izbornih skupština protekla je u znaku epidemije i nepovoljne financijske situacije

ta. Potreban kvorum za legitimno odlučivanje predstavlja najmanje 50% plus 1 delegat od ukupnog broja delegiranih članova.

Na osnovi izvješća Verifi-kacijske komisije o prisutnosti

delegata utvrđeno je da je na Skupštini prisutno 27 delegata ili 70% od broja pozvanih pa je Skupština mogla punopravno odlučivati.

Predsjednica je pozdravila prisutne i zahvalila na

prisutnosti delegata koji su se odazvali pozivu i došli unatoč lošim vremenskim prilikama.

U uvodnom izlaganju predsjednica se osvrnula na rad Društva u protekle četiri godine, uz konstataciju da je pandemija virusa Covid-19 znatno reducirala moguće planove. U materijalu koji je dostavljen svim delegatima dan je pregled aktivnosti između dviju skupština.

„Moramo biti zadovoljni što smo ipak uspjeli u kontinuitetu tiskati časopis Hrvatski glasnik, ali u reduciranom broju, kao i održati Tripundansko veče nakon prekida epidemije i sudjelovati na Reviji tradicijske odjeće u Tomislavgradu i na Hrvatskim svjetskim igrama u Zagrebu. Koristim priliku izraziti zadovoljstvo što je tiskana Monografija u povodu 20 godina postojanja HGD CG, uz zahvalnost Tripu Schubertu i Jošku Katelanu, koji su priredili to vrijedno izdanje. Ono s čime se ne možemo pohvaliti, nego izraziti zabrinutost, je loš rad mandolinskog orkestra. Večeras, zbog opravdanog razloga, nije prisutan voditelj orkestra Ivo Brajak koji bi nam mogao iznijeti razloge lošeg rada orkestra. Nadamo se da će se ova značajna aktivnost Društva ipak nastaviti na opće zadovoljstvo svih nas“, rekla je predsjednica.

Predsjednica je informirala prisutne da je **Tijana Petrović**, dosadašnja urednica Hrvatskoga glasnika, podnijela ostavku na tu funkciju te je zahvalila Tijani na dvanaest godina uspješnog rada i posvećenosti našem Glasniku i Društvu, što su prisutni pozdravili gromoglasnim pljeskom.

Tijana Petrović zahvalila je prisutnima, svim dugogodišnjim suradnicima, članovima Redakcije i Upravnog odbora

na potpori koju je imala tijekom dvanaest godina rada. Ona je rekla da zbog osobnih obveza i zdravstvenih problema više nije u mogućnosti uređivati časopis, jer to zahtijeva značajnu posvećenost i vrijeme, ali da će uvijek biti aktivna članica Društva i davati potporu budućem uredniku/ci Glasnika.

Danijela Vulović, dugogodišnja članica Upravnog odbora, u kontinuitetu od 2011. godine, konstatirala je da je ovo jedna od najlošijih godina u postojanju Društva.

„Nakon 2020. godine i dugog razdoblja izoliranosti, a zatim i nedostatka izvora financiranja, nismo se u potpunosti uspjeli oporaviti. Slažem se s konstatacijom predsjednice da smo unatoč velikim teškoćama uspjeli tiskati Hrvatski glasnik i organizirati Tripundansko veče, ali to nije ni blizu aktivnostima iz prethodnih godina u kojima je Društvo realiziralo značajne projekte“, istaknula je Vulović. Apelirajući na sve da se aktivnije uključe u rad Društva, poželjela je budućem rukovodstvu uspješan rad.

„U radu svake organizacije postoji krivulja i nadam se da će krivulja što prije krenuti uzlaznom putanjom“, rekla je Vulović i zahvalila je svim

suradnicima, a posebice **Tripu Schubertu**, na golemom doprinosu Društvu. Vulović je dodala da ostaje aktivna članica Društva.

Delegati su prihvatili da sastav izborne komisije bude: **Ljerka Sindik**, predsjednica, te članovi **Selma Krstović** i **Ilko Marović**.

Za novi sastav Upravnog odbora predloženi su sljedeći kandidati:

Mirko Vičević, rođen 1968. godine u Kotoru. Gimnaziju je završio u Kotoru, ima višu školsku spremu. Proslavljeni je vaterpolist i jedini sportaš iz Crne Gore koji je ušao u Kuću slavnih. Bio je predsjednik Hrvatskoga građanskog društva u razdoblju od 2011. do 2015. godine.

Rafaela – Pina Lazarević, rođena 1952. godine u Kotoru. Završila je Gimnaziju i Višu pomorsku školu – turistički smjer. Bila je potpredsjednica Općine Kotor i predsjednica NVO „Karampana“. Od 2019. godine predsjednica je Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore.

Danijela Petrović Jablan, rođena 1967. godine u Kotoru. Osnovnu školu i Gimnaziju završila je u Kotoru, a zatim Fakultet za prostorno planiranje na Prirodno-matematičkom fakultetu, a magistrirala je na Arhitektonskom fakultetu u Podgorici, smjer konzervacija, zaštita i revitalizacija. Radi u Općini Kotor kao savjetnica za prostorno planiranje.

Miroslav Marušić, rođen 1962. godine u Kotoru. Diplomirani je politolog s diplomom Fakulteta političkih znanosti u Beogradu. Osnivač je i urednik portala Boka News i dopisnik HINA-e (Hrvatske izvještajne novinske agencije) iz Crne Gore od 2008. godine.

Marin Čaveliš, rođen 1959. godine u Podgorici, gdje i danas živi. Po obrazovanju je inženjer elektrotehnike. Zaposlen je u Zavodu za hidrometeorologiju i seizmologiju. U HGD-u je od 2012. godine. Obavljao je dužnost dopredsjednika podružnice Podgorica, gdje je realizirao nekoliko projekata. Dva puta bio je biran u Hrvatsko nacionalno vijeće i za člana Savjeta Vlade za suradnju s dijasporom. Član je Matice hrvatske i Hrvatske građanske inicijative. Bavi se

pisanjem, piše poeziju, kolumne, znanstvene radove iz nekoliko područja fizike.

Za članove Nadzornog odbora predloženi su:

Slavko Marović, rođen 1956. godine u Kotoru. Završio je Višu pomorsku školu, ekonomski smjer u Kotoru. Posjeduje knjigovodstvenu agenciju. Višegodišnji je predsjednik Nadzornog odbora HGD CG.

Slavko Dabinović, rođen 1951. godine u Kotoru. Završio je Gimnaziju i nižu muzičku školu u Kotoru. Studije ekonomskih nauka pohađao je u Zagrebu, a Vanjsku trgovinu u Dubrovniku. S radnog mjesta u Pomorskom

muzeju otišao je u mirovinu. Više godina je član Nadzornog odbora HGD CG.

Ivica Biskupović, rođen 1955. godine u Kotoru. Završio je Gimnaziju u Kotoru, a Pravni fakultet u Beogradu. Više godina svirao je u gradskoj glazbi. Turistički je vodič. Više godina je član Nadzornog odbora HGD CG.

Nakon obavljenoga glasanja i prebrojavanja glasačkih listića, Izborna komisija objavila je rezultate, kako slijedi:

Za članove Upravnog odbora izabrani su:

Mirko Vičević, s 26 glasova
Rafaela Lazarević, s 26 glasova

Danijela Petrović Jablan, s 26 glasova

Miroslav Marušić, s 25 glasova

Marin Čaveliš, s 25 glasova.

Za članove Nadzornog odbora izabrani su:

Slavko Marović, s 25 glasova

Ivica Biskupović, s 25 glasova

Slavko Dabinović, s 26 glasova.

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora, koja je održana 6. studenoga, za predsjednika Društva s mandatom od četiri godine izabran je **Mirko Vičević**.

Da se podsjetimo!

Dana 23. lipnja 2001. godine, uz nazočnost 25 Hrvata iz Kotora, Tivta, Budve i Podgorice, održana je u Kotoru Osnivačka skupština Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore. Izabran je privremeni Upravni odbor od sedam članova: **Zoran Nikolić, Krsto Matijević, Slavko Marović, Ljerka Dragičević, Nikola Čučić, Vedran Milošević i Tripo Schubert**, kao njegov predsjednik.

Dana 25. prosinca 2001. godine održana je u Kotoru Izborna skupština Društva. Izabran je novi Upravni odbor u sastavu: **Tripo Schubert, Dario Musić, Marija Brainović, dr. Edita Starović, Vedran Milošević, Petar Janović, Ljerka Dragičević, Jakša Andrić, Slavko Marović, Zoran Nikolić i Selma Krstović.**

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora za predsjednika je izabran Tripo Schubert, a za dopredsjednika Zoran Nikolić.

Dana 17. travnja 2005. godine održana je u Kotoru Izborna skupština na kojoj je izabran Upravni odbor u sastavu: **dr. Ivan Ilić, Tripo Schubert, Marija Nikolić, Dario Musić, Slobodan Vičević i Ljubinko Biskupović.**

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora za predsjednika je izabran dr. Ivan Ilić, za potpredsjednika Tripo Schubert, a za tajnicu **Marija Nikolić.**

Dana 27. lipnja 2011. godine u Kotoru je održana Izborna skupština Društva na kojoj je izabran Upravni odbor u sastavu: **Poly Gjurgjević, Andreja Marić, Iva Janković, Danijela Vulović, Ljerka Sindik, Tripo Schubert i Mirko Vičević.**

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora održanoj 4. srpnja za predsjednika je izabran Mirko Vičević, a za tajnicu Danijela Vulović.

Na prvoj radnoj sjednici Upravnog odbora održanoj 12. srpnja Iva Janković podnijela je ostavku, a na njezino mjesto je kooptirana **prof. Dijana Milošević.**

Dana 26. travnja 2015. godine u Kotoru je održana Izborna skupština Društva na kojoj je izabran novi Upravni odbor u sastavu: **Marijo Brguljan, Dijana Milošević, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Ivo Brajak i Tijana Petrović.**

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora održanoj 8. svibnja za novog predsjednika za razdoblje od četiri godine izabran je Marijo Brguljan, za potpredsjednicu je postavljena

Dijana Milošević, a za tajnicu Vivijan Vuksanović.

Dana 7. lipnja 2019. godine u Kotoru je održana Izborna skupština Društva na kojoj je izabran novi Upravni odbor u sastavu: **Danijela Vulović, Rafaela Pina Lazarević, Andreja Marić, Branko Ivardić, Jasmina Bajo, Joško Katelan i Jovo Miajlović.**

Na konstitutivnoj sjednici Upravnog odbora održanoj 21. srpnja za predsjednicu Društva izabrana je Rafaela Pina Lazarević, a za dopredsjednika Jovo Miajlović.

Na žalost, mnogi od navedenih aktivnih članova koji su dali veliki doprinos radu Društva nisu više među nama. Ovo je prilika da im još jednom odamo počast i zahvalnost.

Sazrelo je vrijeme zajedništva Hrvata u Crnoj Gori

Intervju vodio:
Nikola Dončić

Mirko Vičević, proslavljeni vaterpolist i član Kuće slavnih vodenih sportova, novi je predsjednik Hrvatskoga građanskog društva iz Kotora, koje je vodio i ranije. Vičević, ujedno admiral Bokeljske mornarice, izabran je na četiri godine, a svoj mandat će, kako ističe, posvetiti financijskoj stabilizaciji i modernizaciji ove nevladine udruge. Drži kako se Crna Gora nalazi u izazovnom vremenu te da jedino njezino europsko opredjeljenje nudi društvenu i ekonomsku stabilnost te bolju budućnost svim građanima. Položaj hrvatske zajednice, prema njegovu mišljenju, umnogome ovisi o putu Crne Gore prema Europskoj uniji, a ono što izdvaja kao pozitivnu okolnost odnosi se na prevladavanje podjela i jačanje zajedništva među Hrvatima u Crnoj Gori.

Nedavno ste izabrani za predsjednika Hrvatskoga građanskog društva. Nakon što ste od 2011. do 2015. godine također bili na čelu ove nevladine udruge, što Vas je potaknulo da ponovno prihvatite tu dužnost?

„Osjeća se neko novo vrijeme u kome je sazreo dijalog koji nas vodi u bolje sutra. Čvrsto vjerujem u neophodnost zajedništva, a tog opredjeljenja su, iskreno smatram, svi predstavnici hrvatske zajednice u Crnoj Gori”

Potaknula me želja i, da budem krajnje iskren, molba osnivača Hrvatskoga građanskog društva, u prvom redu gospodina Tripa Schuberta, te ostalih članova Upravnog odbora i istaknutih djelatnika Društva iz vremena moga prvog predsjedanja. Iz njihovih riječi shvatio sam da su bili jako zadovoljni mojim tadašnjim radom i rezultatima. U ovom trenutku definitivno je potreban angažman pojedinaca koji su na neki način od prvog dana uključeni u rad udruge, a koji su bez velikog entuzijazma posljednjih godina promatrali sve što se događa s obzirom na položaj HGD-a i cjelokupnu situaciju. Smatram da sve ove godine koliko HGD postoji zavrjeđuje dodatni trud i napor te da s novom i drukčijom energijom možemo znatno unaprijediti djelovanje.

Pandemija koronavirusa ostavila je traga na rad i aktivnosti Hrvatskoga gra-

đanskog društva, kao i na njegove financije. Kakva je trenutačna situacija i što namjeravate poduzeti kako biste osigurali kontinuitet djelovanja i stvaranje potrebnih uvjeta za nesmetan rad?

Doista, jedno teško razdoblje je za nama. Izoliranost zbog pandemije, koja je prouzrokovala paraliziranost svih sektora, pa i ovoga nevladinog, odrazila se na naš rad. Siguran sam da su prijašnje rukovodstvo HGD-a i bivša predsjednica gospođa Rafaela Lazarević pokušavali pronaći načine da osiguraju normalno funkcioniranje i realizaciju planiranih aktivnosti. Iz pandemije smo izišli s određenom problematikom za koju, na svu sreću, imamo odgovarajuća rješenja kako bismo nastavili dalje. Financijska situacija, s druge strane, nije bila bajna ni prije pandemije, često varira i proizvod je ekonomskih prilika u zemlji. Također, izdvajanja za nevladin sektor na ukupnoj razini iz godine u godinu sve su manja. Ipak, vjerujem da s novim idejama i projektima možemo popraviti financijsku situaciju, a posebice smatram da je potrebno osigurati stabilno financiranje koje nije vezano isključivo za projekte.

Hrvatski glasnik, jedini tiskani medij hrvatskoga naroda u Crnoj Gori, koji izlazi već dvadeset godina, mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ te Tripundanski bal glavna su obilježja dosadašnjeg djelovanja Hrvatskoga građanskog društva. Realizacija ovih aktivnosti zasigurno se nastavlja, međutim, kako osigurati sve potrebne uvjete ako se ima u vidu da je njihovo financiranje u najvećoj mjeri ovisilo o projektima namijenjenim nevladinim udrugama?

Novo rukovodstvo, sa mnom na čelu, mora učiniti sve kako bi se pronašao stabilan način financiranja Društva. Definitivno je Hrvatski glasnik udarna igla, projekt broj jedan, po kojemu smo i prepoznati. Smatram da Hrvatski glasnik mora imati stabilan izvor financiranja i da se njegovo tiskanje nikako ne smije dovoditi u pitanje. Mandolinški orkestar značajan je zbog rada s djecom i mladima i vjerujem da ćemo se uskoro pozabaviti s problematikom koju nosi i ova za nas jako značajna aktivnost. Tripundanški bal iznimno je elegantna svečanost na koju su Hrvati, ali i ostali građani Kotora, posebice ponosni. Uz poštovanje tradicionalnih vrijednosti, nastojat ćemo sve aktivnosti u sljedećem razdoblju unaprijediti. Također namjeravamo realizirati određene aktivnosti koje nisu ugledale svjetlo dana zbog određenog nerazumijevanja, a namjeravamo i s nekom od nevladinih organizacija u Crnoj Gori zajedno kandidirati projekte. Uz podršku Općine Kotor, resornih ministarstava, Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fonda za manjine Crne Gore siguran sam da ćemo uspjeti osigurati dodatna

sredstva za naše aktivnosti. Cilj nam je da se povežemo s nama najbližom Dubrovačko-neretvanskom županijom te ostalim županijama, kao i Gradom Zagrebom.

Nedvojbeno je da je Hrvatsko građansko društvo pružilo značajan doprinos osvjetljavanju kulturno-povijesnih značajki hrvatskoga naroda u Crnoj Gori te snažno pridonijelo jačanju prijateljskih odnosa između Republike Hrvatske i Crne Gore. Ipak, smatrate li kako bi HGD morao imati aktivniju ulogu u društvenim procesima, posebice onima koji

se odnose na manje brojne narode u Crnoj Gori?

Držim da je Hrvatsko građansko društvo odigralo golemu, vrlo značajnu ulogu, usudim se reći i povijesnu. Svjedočimo danas jako dobrim odnosima između dviju država, što se potvrđuje intenzivnom suradnjom i jako dobrom komunikacijom. Podrška koju Hrvatska pruža Crnoj Gori u europskim integracijama i samom ulasku u Europsku uniju snažna je. Vjerujem da će HGD i u budućnosti imati zapaženu ulogu u pogledu međudržavne suradnje, a jednako tako očekujem i naše aktivnije sudjelovanje u procesima koji znače poboljšanje manjinskih prava i sloboda u Crnoj Gori. Modernizacijom udruge i animiranjem mlađeg članstva vjerujem kako ćemo ojačati kapacitete, preuzimajući aktivniju ulogu u društvenim procesima.

Iz perspektive predsjednika organizacije, čija je statutarna obveza briga o opstojnosti hrvatskoga naroda, kako doživljavate političko-društvene prilike u Crnoj Gori? Za razliku od Vašega prvog mandata na čelu HGD-a, one su u najmanju ruku dinamičnije.

Rekao bih da se Crna Gora, kao i mnogo puta do sada, nalazi na velikoj prekretnici. Opredijeljenost hrvatskog korpusa u Crnoj Gori, ujedno i stav HGD-a, nevladine udruge s najbrojnijim članstvom među hrvatskom zajednicom, jest zapadna orijentiranost Crne Gore, uz prihvaćanje i implementaciju svih europskih vrijednosti u društvenom uređenju. Hrvatsko građansko društvo pružalo je, a to će i nadalje raditi, maksimalan napor kako bi se Crna Gora sigurno našla na europskom putu.

Kakav je, stoga, položaj hrvatskoga naroda u Boki kotorskoj i Crnoj Gori te njegova budućnost s obzirom na sve procese koji utječu na ovdašnju političku i društvenu klimu?

Siguran sam, doista, kako je hrvatski narod u Crnoj Gori svakim danom sve svjesniji svoje opstojnosti i sigurniji u vrijednosti koje baštini te u svoju posebnost i tradicijsku vezanost uz ove krajeve. Siguran sam da ovdašnji Hrvati doživljavaju Crnu Goru svojom zemljom i da s velikom dozom entuzijazma sudjeluju u svim procesima kojima je cilj izgradnja europske Crne Gore. Upravo takva Crna Gora, moderno uređena, građanska i tolerantna, gdje se njeguje i poštuje različitost, osigurava sigurnu budućnost ne samo hrvatskoj zajednici, već i svim ostalim građanima.

Hrvatska građanska inicijativa, kojoj ste prije izbora iskazali otvorenu podršku, ponovno ima zastupnika u Skupštini Crne Gore. Kako je Adrijan Vuksanović u mogućnosti da u parlamentarnome radu artikulira sve probleme i potrebe hrvatskoga korpusa?

Ono što smatram najvažnijim jest potreba hrvatskoga naroda da u državnom

parlamentu uvijek ima svog predstavnika. Hrvatski glas, jednostavno, mora se čuti, pogotovo s tako značajnog mjesta. Smatram, jednako tako, kako je gospodin Vuksanović adekvantan predstavnik i da jako dobro može artikulirati i prenijeti stajališta hrvatskoga naroda. Koristim i ovu priliku

da mu čestitam na odličnom rezultatu i zadovoljan sam ako sam i minimalno pridonio tome da se hrvatski glas ponovno čuje u skupštini. To bih i ponovno učinio, sa zadovoljstvom. Svi mi imamo obvezu da radimo na dobrobit naše zajednice.

Nije tajna da je u proteklih dvadesetak godina, kada se ponovno obnavlja civilna i politička aktivnost hrvatske zajednice u Crnoj Gori, bilo i disonantnih tonova među njezinim predstavnicima, a koji su umnogome štetili ovdašnjim Hrvatima. Ima li naznaka da suradnja hrvatskih organizacija ide u drugom, boljem smjeru?

Istina, bilo je nesuglasica, ali nekada i nesuglasice mogu biti korisne. Moguće da su, što se tiče našeg korpusa, bile velike i prestroge te da su kao takve u određenom trenutku napravile i štetu. No, osjeća se neko novo vrijeme u kome je sazreo dijalog koji nas vodi u bolje sutra. Čvrsto vjerujem u neophodnost zajedništva, a za to opredjeljenje su, iskreno se nadam, i svi predstavnici hrvatske zajednice u Crnoj Gori. Držim kako je to jedini pravi put, stoga ću osobno, ali i kao predsjednik Hrvatskoga građanskog društva, učiniti sve kako bi se intenzivirali odnosi i produbilo zajedništvo, otvoreno pružajući ruku svima u hrvatskoj zajednici koji dijele te stavove.

Aktualan je popis stanovništva i domaćinstava, također bitno pitanje za opstojnost hrvatskoga naroda u Crnoj Gori. Hrvatsko nacionalno vijeće, sukladno tome, provodi kampanju o potrebi slobodnog izjašnjavanja o nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti te jeziku. Kakva su Vaša očekivanja od popisa, koji se provodi nakon odgođa i političkih prijevora?

Svjedoci smo brojnih polemika i tenzija koje su pratile vrijeme prije popisa, međutim, dobro je da je na kraju postignut dogovor koji je omogućio njegovo provođenje. Smatram da svi građani Crne Gore trebaju sudjelovati u popisu i odgovoriti na pitanja, slobodno izjašnjavajući svoje osjećaje.

Što se tiče naše zajednice, volio bih da svatko od nas bude slobodan da se izjasni onako kako se osjeća. Nikako mi nije namjera bilo što sugerirati, već samo javno reći da ću se na popisu izjasniti kao Hrvat, čija vjera je rimokatolička, a jezik hrvatski.

Nedavno ste izabrani i za admirala Bokeljske mornarice, što je doista velika čast svakomu Bokelju. Ova drevna bratovština također se nalazi u izazovnome razdoblju, osobito zbog potrebe da država Crna Gora donese „lex specialis” kojim bi se razriješile dvojbe oko njezina pravnog ustrojstva. Ovogodišnje obilježavanje blagdana sv. Nikole predstavlja povratak Bokeljske mornarice višestoljetnoj tradiciji te zaokret novog rukovodstva u odnosu na ono što je bila praksa ranijih godina.

Mislim da za jednog Kotorantina, Hrvata, nema veće počasti nego biti admiral Bokeljske mornarice. Drago mi je i zbog obiteljske tradicije, gdje povezanost s Bokeljskom mornaricom traje više od sto godina. Sve generacije, od mog pradjeda pa do sina, svatko na svoj način, s različitim činovima, vezane su uz ovu drevnu organizaciju. Božjom voljom mene je dopala čast da ponese najveću titulu i s velikim zadovoljstvom spreman sam se žrtvovati, podnoseći teret koji ta titula nosi, a svojim ponašanjem na najbolji način predstaviti kuću iz koje dolazim i zdušno pridonijeti da Bokeljska mornarica nastavi pravim putem. Nazočnost na misi u povodu blagdana sv. Nikole već godinama je evidentna i o tome se dosta razgovaralo. Ove godine je konačno cjelokupno rukovodstvo nazočilo u katedrali, u odorama, nastojeći pružiti doprinos proslavi blagdana, ne zaboravljajući koliko snažno je naša bratovština ve-

Mirko-Vičević-predsjednik-HGDCG

zana uz sv. Nikolu. Sudjelovanje mornara, časnika te rukovodstva u sljedećim godinama zasigurno će biti masovnije. Je li doista potrebno napominjati kako je Bokeljska mornarica jedna fascinantna priča, koja dugo traje. Samo mali dio toga razdoblja pripao je novom rukovodstvu, koje će se maksimalno truditi, u to nema dvojbe, da Bokeljsku mornaricu približi staroj slavi, što bi značilo veliki uspjeh.

U blagdanskome vremenu, koju biste poruku uputili svim čitateljima, građanima s obzirom na to?

Svim građanima čestitam Božić i želim uspješnu novu 2024. godinu uz obilje zdravlja i obiteljskog blagostanja te uz mir i što više druženja. Vjerujem kako nam je svima u ovome izazovnome vremenu potrebno da sagledamo prave vrijednosti čovjeka i da u svim izazovima budemo dostojni vremena i mjesta u kojem živimo. Sretno svima!

Kako treba biti

Jokić svečano Milatoviću uručio Inicijativu za povratak statusa grada Kotoru

**„Trostruki upis na UNESCO-ve liste čini ga
jedinstvenim primjerom ne samo u Crnoj Gori,
nego i šire, ali međunarodno priznanje značaja Kotoru,
na žalost, nije pratilo i ono domaće”**

Pripremio:
Nikola Dončić
 Foto: Opština Kotor

Vladimir Jokić, predsjednik Općine Kotor, svečano je u palači Grgurina predsjedniku Crne Gore **Jakovu Milatoviću** uručio Inicijativu za povratak statusa grada Kotora.

„Inicijativa ima cilj ne da nekoga omalovažimo, da se samodopadljivo i samozaljubljeno istaknemo, već da večeras, odavde, uz pomoć predsjednika države cijeloj Crnoj Gori i cijeloj javnosti pošaljemo jednu lijepu priču – priču o tome da su iz ovoga grada kretale mnoge stvari koje su oblikovale cijeli naš prostor”, rekao je Jokić nakon potpisivanja inicijative u Pomorskome muzeju Crne Gore.

„U dva tisućljeća dogodilo se toliko toga da bi bilo teško sve nabrojiti”, dodao je Jokić te istaknuo ono zbog čega bi Crna Gora morala i trebala biti ponosna na ovaj grad.

„Od Bokeljske mornarice koja traje dvanaest vjekova, od spomena grada Kotora u zapisima Sabora iz Nikeje, Gradske muzike koja već gotovo dva vijeka svojim zvucima označava srce ovoga grada, SPD ‘Jedin-

stvo’ koje je dva vijeka organizirano, a još i prije toga neformalno postoji i čini stup grada, od ljudi koji su činili da se pronese ime ovoga grada, bezbrojnih palača i porodica koje nisu oblikovale samo ovaj grad, već i države i carstva.”

Sve je to prepoznato tek nakon razornog potresa, a upisani smo na UNESCO-vu listu, objašnjava Jokić, kada je svijet došao, vidio i prepoznao što bi gubitkom Kotora cjelokupna civilizacija mogla izgubiti.

„Ako bude postojala politička volja da Crna Gora prepozna da Kotor ima iznimnu vrijednost za nju i za cjelokupnu civilizaciju, onda će se do rješenja lako doći. Uložiti ću sav svoj trud, integritet i znanje da večerašnja inicijativa ne ostane samo puko slovo na papiru, već da dobije svoj ishod u zakonskim rješenjima. Vjerujem da je ovo inicijativa iza koje stoji svaki Kotoranin – ne samo današnji, nego i bivši i budući, generacije koje su prošle i one koje dolaze. Zbog toga smatram da je ovo trenutak u kojem ćemo sve naše razlike staviti na stranu i zajedno stati i dati svoj najveći mogući doprinos kako bismo u što skorijem roku mogli proslaviti vraćanje statusa”, ustvrdio je Jokić.

Prihvatajući inicijativu i simbolički je podržavajući, predsjednik Crne Gore Jakov Milatović rekao je kako bi se donošenjem posebnog zakona o gradu Kotoru i prihvaćanjem njegova nesumnjiva značaja za Crnu Goru kreirao povoljan ambijent za unaprjeđenje života svih njegovih stanovnika.

„Drage Kotoranke i Kotorani, vaš glas mora biti presudan u kreiranju budućnosti Kotora. U predsjedniku Crne Gore imate čete pouzdanog saveznika za svaku inicijativu koja pridonosi prosperitetu ovoga predivnog mjesta u kome se, poput dragulja, čuva najznačajniji dio crnogorske kulturne baštine”, istaknuo je Milatović, navodeći da će inicijativu proslijediti Vladi Crne Gore i Ministarstvu javne uprave, državnim tijelima nadležnim za njezino provođenje.

Inicijativa se temelji na uvjerenju da Kotor baštini posebnu vrijednost za Crnu Goru, što je i prepoznato od UNESCO-a.

„U cilju očuvanja prirodnog i kulturno-historijskog blaga koje se nalazi u Kotoru, a koje predstavlja vrijednost ne samo države Crne Gore, već cjelokupne civilizacije, vodeći se neprekidnim historijskim kontinuitetom gradskog života i gradskih institucija, uvjereni da ova inicijativa predstavlja nepodijeljeno opredjeljenje svih građana Kotora, duboko vjerujući u opredijeljenost Vlade Crne Gore da zaustavi degradaciju istinskih vrijednosti, te da očuva i unaprijedi položaj svjetske baštine i time utvrdi položaj države Crne Gore u suvremenoj civilizaciji, podnosimo ovu inicijativu kako bi Vlada Crne Gore u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti pokrenula procedure izmjena i dopuna zakona i drugih potrebnih akata te lokalnoj samoupravi u Kotoru, umjesto dosadašnjeg oblika Općine, utvrdila status Grada Kotora”, stoji u inicijativi.

Također se navodi kako je Kotor grad već duže od dva tisućljeća te da je u svome dugom trajanju, od III. stoljeća prije nove ere do danas, promijenio dvadeset vladavina.

„Smješten na granici između Istoka i Zapada, u njemu su se prelamali politički, kulturni, vjerski, ekonomski i društveni utjecaji cijelog Mediterana. Smješten duboko u zaljevu koji po njemu nosi ime, brižljivo je razvijao svoju kulturu, umjetnost, pismenost, pobožnost, način života, svoje pomorstvo, kao grad koji je stvarao za sebe, ali koji je cijelo vrijeme bio i grad iz kojeg su se civilizacijska dostignuća širila dalje, prvo ka Crnoj Gori, a zatim i još dalje ka kontinentalnom dijelu Balkanskog poluotoka”, dalje se navodi te apostrofira kako je njegov historijski značaj međunarodno priznat u tri upisa na UNESCO-ve liste prirodne, kulturne i nematerijalne baštine.

Prvi upis je iz 1979. godine, kada je kotorski i risanski dio Bokokotorskog zaljeva upisan na UNESCO-vu Listu svjetske kulturne baštine u opasnosti, nakon katastrofalnog potresa iz 1979. godine. Razdoblje rekonstrukcije i restauracije nastavljeno je do 2003. godine, kada Odbor UNESCO-a donosi odluku da se Kotor i zaštićena zona stavi na Listu svjetske kulturne baštine, na kojoj se i dalje nalazi.

Drugi upis na Listu svjetske prirodne i kulturne baštine je iz 2017. godine, u sklopu međunarodne nominacije Mletačke fortifikacije od XVI. do XVI-II. stoljeća, koje su zajednički nominirale Italija, Hrvatska i Crna Gora. Ovom nominacijom u Crnoj Gori na listu je stavljen sustav gradskih zidina grada Kotora.

Bokeljska mornarica na Listu nematerijalne kulturne baštine upisana je 2021. godine, zbog njezine posebne uloge u očuvanju pomorske tradicije Boke

kotorske, kao i njezino sudjelovanje u proslavama u vezi s kultom sv. Tripuna.

Trostruki upis na UNESCO-ve liste čini ga jedinstvenim primjerom ne samo u Crnoj Gori, nego i šire, ali međunarodno priznanje značaja Kotora, na žalost, nije pratilo i ono domaće.

„Tako posljednji i važeći Zakon o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore nije priznao Kotoru status grada, već ga je sveo na status općine. Smatramo da je time nanesena velika šteta i pokazano nepoštovanje prema ovome gradu, a i cijeloj Crnoj Gori, jer je upravo Kotor grad po

kojem se Crna Gora prepoznaje u civiliziranome svijetu. Time ne samo što je preskočena njegova kulturno-historijska važnost na međunarodnom i domaćem planu, već je ignoriran njegov višetisućljetni kontinuitet i ništa kraća tradicija samouprave, koja svoj najbolji iskaz ima u Statutu grada Kotora. Taj vrhovni pravni akt, kojim se rukovodilo gradom stoljećima, oslikava promišljeniji odnos, odnos s više poštovanja koje su imale vlasti prošlih vremena prema ovome gradu”, zaključuje se u Inicijativi za povratak statusa grada Kotora.

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE VUKOVARA I ŠKABRNJE OBILJEŽEN U TIVTU

Predstavnici Hrvatske građanske inicijative, Hrvatskoga nacionalnog vijeća i Hrvatskoga građanskog društva u subotu su u Donjoj Lastvi, u Tivtu, paljenjem svijeća obilježili Dan sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje, kao i Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata.

Predsjednik HGI-ja i zastupnik u Skupštini Crne Gore **Adrijan Vuksanović** rekao je kako danima u Hrvatskoj gore svijeće u znak poštovanja i pijeteta prema svemu što predstavlja Vukovar.

„Ali, ne gore samo svijeće u Hrvatskoj, već diljem svijeta gdje žive Hrvati i svi koji poštuju njegovu herojsku obranu. Sjetimo se Vukovara kad nam je teško, jer on je nadahnuće i dokaz da je snaga u vrijednostima koje branite, a ne u sili, kolika god bila, koja vas napada. Neka je pokoj vječni braniteljima Vukovara”, rekao je Vuksanović.

Prisutni su se pomolili za sve poginule i zapalili svijeće. Zatim su nastavili zajedništvo u prostorijama Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore.

Skupu su nazočili generalna konzulica Republike Hrvatske u Kotoru **Jasminka Lončarević**, predsjednik HNV-a **Zvonimir Deković** te predsjednik HGD-a **Mirko Vičević**.

KOMUNA IZDANJE POSVETILA HRVATIMA

Novo izdanje časopisa Komuna u cijelosti je posvećeno znamenitim Hrvatima u Crnoj Gori. Promocija 46. broja ovog časopisa održana je u Hrvatskoj knjižnici „Ljudevit Gaj“ u Donjoj Lastvi.

„Četrdeset šesti broj Komune tematski je posvećen znamenitim Hrvatima, koji su živjeli i stvarali na prostorima Crne Gore tijekom višestoljetne povijesti. Njihovo djelo i značaj ostavili su nemjerljiv kulturološko-civilizacijski trag, koji svjedoči umjetničkim, književnim, znanstvenim, prosvjetiteljskim i duhovnim doprinosom kao trajnom baštinom i naslijeđem Crne Gore“, rekao je na promociji **Amer Ramusović**, direktor i glavni urednik Komune.

Promociji je nazočila i generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Kotoru **Jasminka Lončarević**. Tiskanje ovog broja omogućio je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore.

U Kotoru dodijeljena općinska priznanja za 2023. godinu

U povodu Dana općine Kotor, 21. studenoga, svečano su dodijeljena godišnja priznanja.

Nagradu „21. novembar“ za 2023. godinu dobila je Turistička organizacija općine Kotor, zbog postizanja izvrsnih rezultata na području promocije Kotora novim programima i aktivnostima.

Istoimena nagrada dodijeljena je i **Nikoli Banićeviću, Božidaru Belanu i Mariju Markoviću**, pripadnicima Službe zaštite i spašavanja Općine Kotor, jer su hrabro krenuli u pomoć stanovnicima Turske u prvim danima nakon razornog potresa.

„Ovi požrtvovni i humani ljudi izložili su svoje živote opasnosti s jednim ciljem – da spase što više drugih života. Tijekom svoje spasilačke misije radili su u iznimno teškim uvjetima i dijelili sudbinu nas-tradali“, navodi se u obrazloženju.

Četrnaest godina Radija Dux

Radio Dux proslavio je 6. prosinca četrnaest godina od početka službenog emitiranja programa. Radio se nalazi u Donjoj Lastvi, u Tivtu, a njegov osnivač je nevladina udruga Hrvatska krovna zajednica.

U povodu godišnjice ovog radija predsjednik Hrvatskoga građanskog društva **Mirko Vičević** uputio je čestitku zaposlenima.

„Hrvatska zajednica u Crnoj Gori ima posebnu važnost. Zbog veze s hrvatskom poviješću, bogatom kulturom, koje su sastavni dio civilizacijske baštine i njezine identitetske prepoznatljivosti u crnogorskom društvu, Radio Dux na najbolji način predstavlja hrvatski narod i svakodnevno radi na očuvanju kulturnih, jezičnih i drugih specifičnosti, koje nas karakteriziraju kao hrvatsku nacionalnu manjinu u Crnoj Gori. Ovim putem želim vam uputiti iskrene čestitke u povodu obilježavanja godišnjice službenog emitiranja, kao i u povodu svetog Nikole. U duhu poštovanja i razumijevanja, kao što smo od naših starih naučili, danas slavimo i radujemo se zajedno”, istaknuo je Vičević, uz želju i nadu u zajednički rad na poboljšanju statusa hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

„Pet stoljeća pjesništva Hrvata u Crnoj Gori”

Knjigu „Poezija bokeljskih Hrvata - Antologija hrvatskog pjesništva Boke”, koju su priredili **Božidar Proročić** i **Željka Lovrenčić**, objavila je Javna ustanova „Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore”.

Autor predgovora **Domagoj Vidović** napominje kako su sastavljači antologijom obuhvatili raspon autora rođenih u razdoblju od 1490. do 1994. te ponudili presjek pjesama napisanih od 1532. do danas.

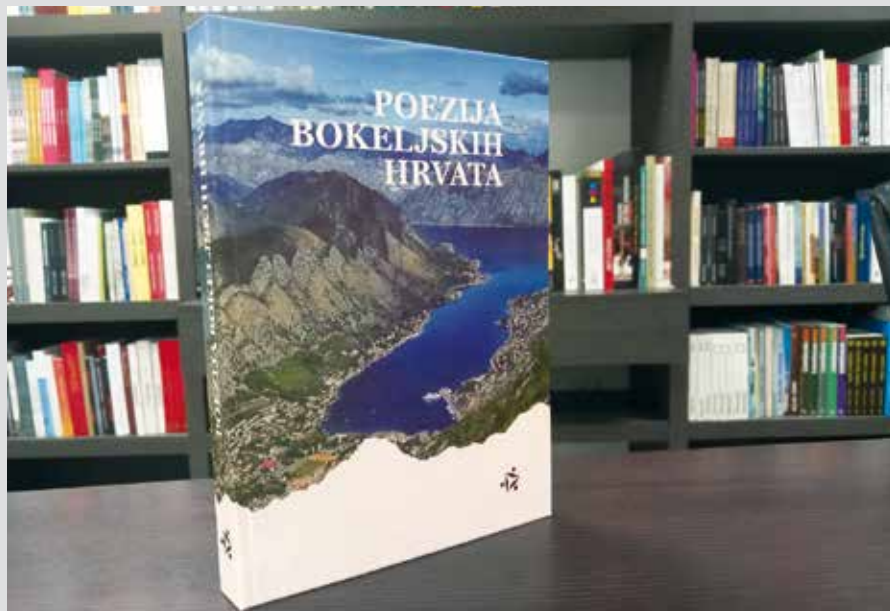
Pritom su, ističe, iskoračili i u Svebarje uvrštavanjem **Viktora Besalića** u svoje djelo, čime su i najjugoistočniji dio neprekinutoga hrvatskoga jezičnog prostora izrijekom upisali na hrvatski kulturni zemljovid kao književni topos.

Ova je antologija, smatra, spomenik petostoljetnoga kontinuiteta hrvatskoga pjesništva na tlu Crne Gore, ponajprije Boke kotorske s Budvom, ali i Svebarja

te u novije vrijeme i ostatka Crne Gore.

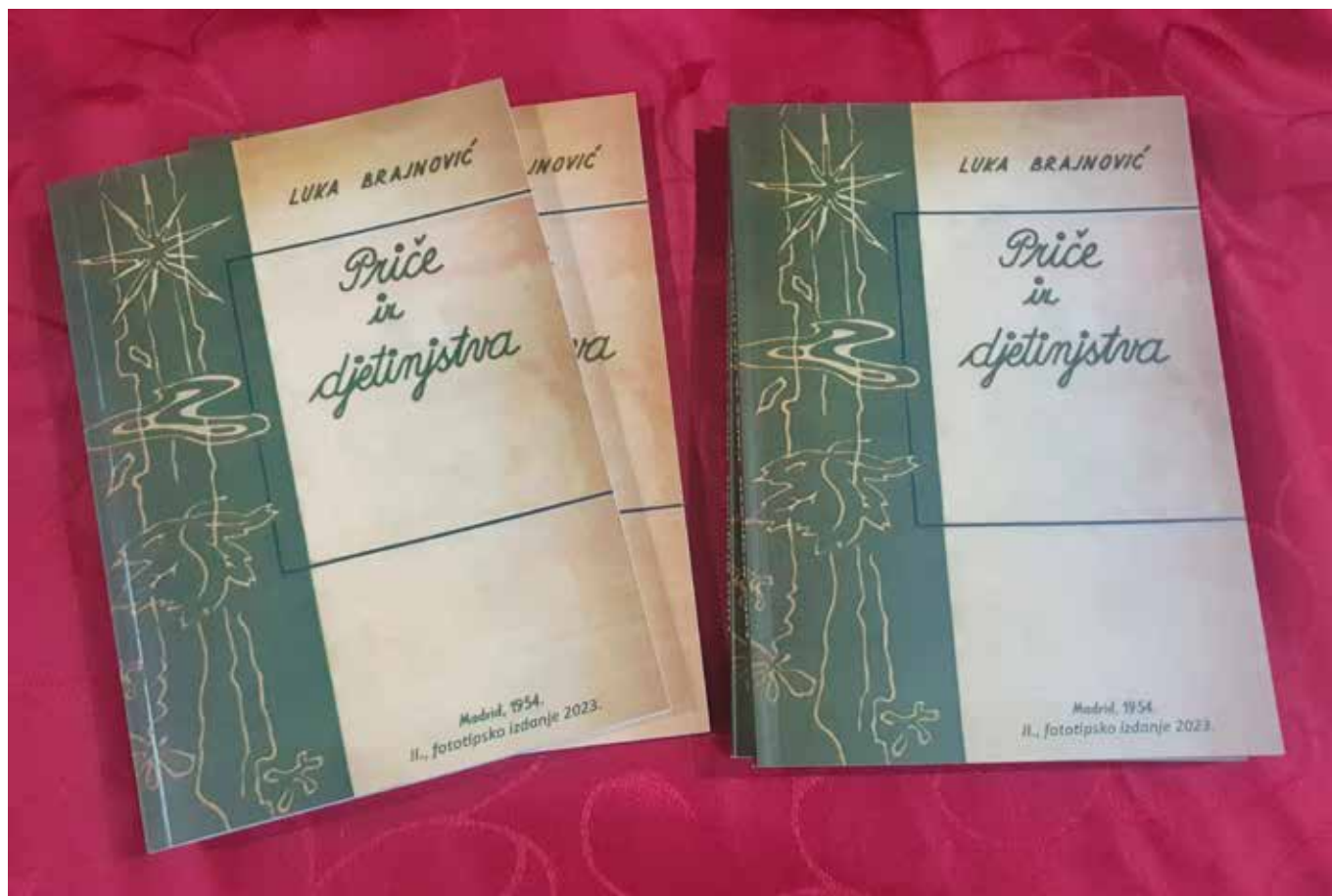
Ocjenjuje kako ona utiskuje hrvatski pečat književnom stvaralaštvu na jugu istočnojadranskoga prostora te je najbolji odgovor na sve češća posezanja za

hrvatskom književnom baštinom koja se više ne ograničuju samo na stare pisce hrvatske, poput **Andrije Zmajevića**, nego i na naše suvremenike, poput **Mira Glavurčića**.

*Luka Brajnović: Književnik, novinar, domoljub, kršćanin,
čovjek od integriteta*

„Priče iz djetinjstva“

Tekst:

Nikola Dončić

Fotografije:

Radio Tivat, N. Dončić

„Čovjek o kojem večeras govorimo zaista pripada Boki, i to na najbolji mogući način, čak i kad ga njegova biografija i sudbina odvedu na neka druga područja i druge zemlje, gdje postigne mnogo veće uspjehe od onoga što je doživio s bokeljske strane, da ne kažem zaborava, koji, eto, večeras, na ovaj način poku-

šavamo ispraviti“, rekao je o novinaru i književniku Luki Brajnoviću profesor književnosti Neven Staničić, govoreći u Donjoj Lastvi na promociji drugog, fototipskog izdanja Brajnovićeve knjige „Priče iz djetinjstva“, iza kojeg stoji Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore.

Brajnović, Hrvat iz Boke kotorske, koji je u emigraciju otišao 1945. godine, ostavio je značajan trag u Španjolskoj, posebno zahvaljujući radu na Navarrskom sveučilištu, pre-

Povratak velikog književnika i znanstvenika u nacionalni hrvatski Panteon

davajući svjetsku književnost i novinarsku deontologiju. U njegovu čast od 1997. Škola komunikacije Sveučilišta Navarra u Pamploni dodjeljuje *Nagradu Luka Brajnović za*

komunikaciju „profesionalcima koji su u svom radu na području komunikacije branili dostojanstvo ljudske osobe i temeljne vrijednosti slobode, tolerancije i solidarnosti“.

Završio je Brajnović čak tri fakulteta u Španjolskoj, iz koje se u Zagreb vratio 1989., gdje je živio sve do smrti, 2001. godine. Ovaj poznati književnik, novinar i znanstveni djelatnik, za kojeg se s pravom kaže da je istinski domoljub i kršćanin, tijekom ratnih i poratnih godina proživljavao je pravu kalvariju, osobnu i obiteljsku.

„Iako nije bio aktivan ni u vojsci ni u politici, njega su

uhitili Talijani 1941. prilikom njegova posjeta rodnom kraju, Boki, pod optužbom da se ogrješio o zakon objavivši članak u kojemu se dodaknuo Mussolinija i njegove megalomanije. Talijanska vojska držala je Luku zarobljenog na vojnom brodu, ali on je druge noći uspio pobjeći i to s plovećeg broda. Luka je doplivao do kopna i uspio se vratiti u Zagreb. Ponovno biva uhićen 1943. od strane partizana. Nisu ga mučili ni strijeljali jer su računali da će im dobro doći traživši od njega da u svojim izvješćima za BBC govori sve najbolje o njima. Nakon eksplozije u vo-

jarni u kojoj su ga držali, Brajnović je uspio pobjeći i doći do Zagreba, koji napušta i odlazi za Španjolsku“, autobiografske su crtice koje na promociji ističe **prof. Ana Vuksanović**, koja je napisala i pogovor ovo-me izdanju.

„Priče iz djetinjstva“ autobiografska je zbirka pripovijedaka, objavljena 1954. u Madridu, za koju književni kritičar **Duro Vidmarović**, recenzent ovog izdanja, ističe kako ona predstavlja nježno sjećanje na život u Kotoru u vrijeme auto-rove mladosti.

„A to je vrijeme kada još uvijek Bokokotorskim zaljevom plove brodovi na jedra, ali i uplovljavaju i prekooceanski brodovi. Vrijeme socijalnog previranja u kojem stari kapetani umiru usamljeni jer je propala bogata bokeljska mornarica uništena od nove tehnike i tehnologije, vrijeme kada samuju starinske kapetanske palace i gasi se sjaj bogate mediteranske uljudbe marnih bokeljskih pomoraca“, vjerno je Vidmarović opisao to razdoblje, istaknuvši kako Brajnović „na vrlo dojmljiv način opisuje to stanje ne samo socijalnog, već i kulturološkog, pa i povijesnog rasapa i nestanka jedne cijele lokalne civilizacije i uljudbe.“

Brajnovićeva spisateljska pozicija, kako objašnjava Vidmarović, s današnjeg je ideološkog motrišta „ljevičarska“.

„On duboko suosjeća sa siromašnim prijateljem iz djetinjstva, na neki način kao da mu je nelagodno što je osobno pripadao srednjem staležu. Znajući za kakva povijesnoga vremena nastaje, ovakva pozicija je odraz učenja **Stjepana Radića**, a na neki način i gandijevska.“

Vidmarović ističe kako je Brajnović svojom sudbinom prava paradigma mnogih hrvatskih sudbina te simbol naj-

zdravijih krugova hrvatskoga naroda.

„Kao jedan od najvećih hrvatskih katoličkih intelektualaca poniklih iz Hrvatskoga katoličkog pokreta i svjesnih opakosti fašističkoga, nacističkoga i komunističkoga režima, bio je jedan od čuvara one najzdravije jezgre u hrvatskome narodu koja nikada nije pokleknula niti se predala ikojemu totalitarizmu niti je ikada bila šovinistička prema ikojemu narodu“, odlučno zaključuje u svojoj recenziji Vidmarović.

Dragan Popadić, novinar i publicist, govoreći o Brajnovićevoj zbirci pripovijedaka, priznaje kako rijetko plače čitajući knjige.

„Dok sam čitao ovu knjigu, plakao sam, ali ne od tuge već od sreće što postoje ljudi kao što je Luka koji mogu da uđu u dječju dušu i iskažu tanana osjećanja jednog petogodišnjaka koji tek razaznaje konture života. Podsjetio me na Dostojevskog i braću Karamazovi kroz priču o dječaku i duboke ljudske mudrosti koje često sami osjećamo, ali isto tako često ne umijemo izraziti. Sa suptilnošću velikog umjetnika, Brajnović nam opisuje ono što vidi u Boki gdje je odrastao, ali to je uvijek povezano s ljudskim osjećajima. Tu patnju za koju nosača nema i Luka osjeća i prenosi, njemu i grana masline nalikuje na uzdignutim rukama izmučena čovjeka koji vapi za utjehom, ali se ne sagiba. Teško je i maslini i čovjeku u vječitoj borbi za opstanak. Maslina čeka kišu, a čovjek ljubav Božju“, ističe Popadić da to tako vidi Brajnović, istinski vjernik i sljedbenik onoga kojega na krizu razapeše.

Bio je ponosan kada je izabran za malog admirala Bokeljske mornarice, a istinski sretan, Popadić oslikava Brajnovićeve priče kada je vidio da

Mirko spašava mače, ali ne i sebe jer je umro u tavanskoj sobi neke siromašne švalje istoga dana kada staroga župnika uhićuju žandari nakon njegove zadnje propovijedi o ljubavi.

„Kakav kraj divnih priča iz djetinjstva! Da se zamisle i Bogovi i ljudi, jer nešto nije dobro na ovom planetu kad humani i plemeniti stradaju. Ali ima ovdje i nečega dobrog. Na ovom planetu ponekad se rode anđeli kakav je bio Luka i kakav je bio moj **Petar**“, sa suzama u očima završava Popadić.

U Brajnovićevim pričama nema sladunjavog, ali nečega toplog, bliskog srcu i duši za sigurno ima. Njegova sjećanja na djetinjstvo ne vrište od sreće i radosti, no tjeraju na promišljanje i oslušivanje sebe i drugih, pa i čempresa koji su za Brajnovića „poput naših nada, koje se postojano uzdižu nad garišem naše sreće...“.

„Predlažem i molim vas, uzmete sljedećih dana dvadeset minuta vremena i pročitate priče, uživat ćete. Prepoznat ćete onu Boku kojom svaki dan prolazite, ali koju ste jednostavno zaboravili zbog briga i života koji vas nosi na različite strane i koji vam, eto, iz Španjolske, iz 1954. godine, donosi jedan čovjek koji je zaista znao što je Boka, koji ju je volio i koji vam je ponovno

otvara pred očima“, rekao je Staničić te zaključio kako će nas Brajnovićeve priče na najdublji način dotaknuti baš u ovo blagdansko vrijeme.

A, nekako i sam „pronalazak“ knjige upućuje na promišljanje kako su Brajnovićeve storije tražile da ponovno budu oživljene i doživljene.

„Prije godinu dana prijatelj mi je sugerirao da postoji knjiga kratkih priča Luke Brajnovića koju je napisao u Madridu. Nalazila se u jednoj zagrebačkoj starinarnici i nekako sam došao do te knjige i eto nas večeras na promociji reprinta knjige ‘Priče iz djetinjstva’“, rekao je Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, istaknuvši kako je Brajnović znameniti Bokelj, koji je šest destljeća obogaćivao španjolsku i hrvatsku kulturu.

Promociju knjige glazbenim nastupom uveličale su **Bruna Matijević** i **Dunja Nikolić**. Među pristutnima bila je Jasminka Lončarević, konzulica Republike Hrvatske u Kotoru te **Adrijan Vuksanović**, predsjednik Hrvatske građanske inicijative i zastupnik u Skupštini Crne Gore.

Fototipsko izdanje knjige „Priče iz djetinjstva“ financirao je Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Međunarodni znanstveni skup u Kotoru

„Zmajevići - nadbiskupi, mecene, društveno-politički stratezi“

Tekst i fotografije:
Boka News

Međunarodni znanstveni skup „Zmajevići - nadbiskupi, mecene, društveno-politički stratezi“, posvećen nadbiskupima **Andriji i Vicku Zmajeviću**, održan je

Skupom se obilježava 320. obljetnica sabora u albanskoj Lježi gdje su glavnu ulogu imali papa Klement XI. i nadbiskup Vicko Zmajević

krajem studenoga u crkvi sv. Duha u Kotoru.

„Nadbiskupi su svojim životom, djelovanjem, pastirskom službom, kulturnom predano-

šću obilježili ne samo prostor Boke kotorske i Perasta iz kojeg su potekli, već i prostor Zadarske nadbiskupije, odnosno Dalmacije i, kako ćemo danas vidjeti, prostor Albanije. Dakle, oni spajaju jako široki geografski, kulturni i povijesni luk”, rekao je u uvodu kancelar Kotorske biskupije **don Robert Tonsati**.

Osvrnulo se i na povod održavanja ovoga znanstvenog skupa.

„Naša braća u Albaniji slave 320 godina od održavanja sabora u Lješiu kojim je predsjedavao nadbiskup Vicko Zmajević. Također, obilježava se 300 godina od iseljavanja Arbanaša na područje Zadra. Dakle, **don Nik** iz Albanije predložio je našem nadbiskupu da se održi ovaj znanstveni skup i mi smo to prihvatili kao Kotorska biskupija budući da je ovo zavičaj Zmajevića, odnosno njihovo ishodište”, rekao je Tonsati.

Predsjednik Općine Kotor **Vladimir Jokić** poručio je da je rijetko koja porodica u povijesti Kotora toliko utisnula svoje ime kao što su to učinili Zmajevići.

„Od Andrije, Vicka i njihova predanoga vjerskog i kulturološkog rada, do političkih i strateških upoznavanja civilizacija koje su upravljale ovim prostorima s onim što je priroda ovoga kraja, ostavili su neizbrisiv trag ne samo na prepoznavanju ovog dijela Europe, već i na događajima u ostatku Europe, od Rusije sve do Vatikana. Nadam se da će današnji skup pridonijeti boljem razumijevanju njihove uloge u ovim procesima. Siguran sam da će i grad Kotor u sljedećem razdoblju uspjeti i umjeti da se na pravi način oduži legatu jedne takve obitelji”, istaknuo je Jokić na otvorenju skupa.

Monsinjur Rok Gjonlleshaj, barski nadbiskup i apostolski upravitelj Kotorske biskupije, istaknuo je da se skupom želi

obilježiti važan događaj u povodu 320. obljetnice sabora u Lješiu (Albanija) gdje je glavnu ulogu, osim **pape Klementa XI.** imao, kako kaže, sin Boke kotorske, Vincenco Zmajević.

„Nadbiskup Zmajević u tom događaju nije bio sam. Delegiran od strane pape Klementa XI., podržan od drugih Zmajevića - Andrije nadbiskupa i **Matije** admirala, na tome značajnom koncidu imao je i ostale nadpastire i pastire iz Albanije i Sirije, kao što su bili nadbiskup Skoplja, biskup Lježe, nadbiskup Skadra i ostali redovnici i sudionici na tom skupu koji su zajedno donijeli vrlo važne odluke i dali svoj doprinos da se može sačuvati vjera i nacionalnost te da se može oživjeti Crkva koja je bila do te mjere ugrožena da je bila pred propašću”, rekao je Gjonlleshaj.

U znanstvenom skupu sudjelovali su osim skadarskog **nadbiskupa Angela Massafra** i župnika u Perastu **don Srećka Majića**, odakle Zmajevići potječu, i znanstvenici istraživači iz zemalja u regiji.

Na temu „Iz životopisa barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671. - 1694.)” govorila je putem Zoom aplikacije **dr. sc. Lovorka Čoralić** (Hrvatska), „O službi Vicka Zmajevića u Zadarskoj nadbiskupiji“ **doc. dr. sc. Zdenko Dundović** (Hrvatska), „Christus imperat

Andrije Zmajevića i tenebrae Vicka Zmajevića u Južnojadranskom društveno-storij-skom kontekstu njihovog prelatstva” **dr. sc. Savo Marković** (Crna Gora), na temu „Latini e Scismatici nel sec. XVII - XVIII, nei confine dell'odierno Montenegro” akademik **Pellumb Xhufi** (Albanija).

Na temu „Le circostanze politico-sociali della migrazione degli albanesi a Zara all' epoca di Zmajevich” izlagao je **prof. dr. sc. Edmond Malaj** (Albanija), „Vicko Zmajević i Barska nadbiskupija u izvještajima kongregacije 'Propaganda Fide'” **don Frok Zrefiq** (Kosovo), „Smanjenje katoličke populacije u Barskoj nadbiskupiji za vrijeme vladavine Nemanjića i Osmanskog carstva” **dr. don Nike Ukgjini** (Albanija). Na temu „Zmajevići u dokumentima Istorijskog arhiva Kotor” govorili su **Joško Katelan** i **Tina Brajić** (Crna Gora), na temu „Nadbiskup Vicko Zmajević naručitelj umjetnina u Dalmaciji” akademik **Radoslav Tomić** (Hrvatska), o „Palači Zmajević u Perastu i baroknoj stambenoj arhitekturi u Boki kotorskoj” govorila je **dr. sc. Katarina Horvat-Levaj** (Republika Hrvatska), a na temu „Nadbiskup Andrija Zmajević, pokrovitelj umjetnosti” govorio je **prof. dr. sc. Saša Brajović** (Srbija).

Općina Kotor otpočela rekonstrukciju vrijednoga kulturno-historijskog objekta

Pripremio:

Nikola Dončić

Foto: Opština Kotor

Sekretarijat za investicije Općine Kotor otpočeo je s izvođenjem radova na rekonstrukciji Slavjanske čitaonice u Dobroti, iznimno vrijednoga kulturnog i historijskog objekta.

Slavjanska čitaonica uživa zakonsku zaštitu kao pojedinačno kulturno dobro, stoga projekt njezine rekonstrukcije uz urbanističko-tehničke sadržaji i konzervatorske uvjete koje je izdala Uprava za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore.

„Većina arhitektonskih elemenata rekonstrukcijom će zadržati identičan izgled, dok će portali i rozete, te lusteri i dijelovi stolarije biti restaurirani. Rekonstrukcijom je obuhvaćeno i parterno uređenje, najprije prema moru, a kasnije i šireg područja”, priopćili su iz Općine Kotor.

Slavjansku čitaonicu osnovali su Dobročani 1862. godine, doživljavajući je u vrijeme austrougarske vladavine svojevrsnim kulturnim i identitetskim hramom. Od 1902. godine nalazi se u današnjem objektu, građenom za njezinu namjenu.

„Glavni projekat rekonstrukcije izradio je ‘Civil Inženjering’

Slavjansku čitaonicu osnovali su Dobročani 1862. godine, doživljavajući je u vrijeme austrougarske vladavine svojevrsnim kulturnim i identitetskim hramom

d.o.o. iz Podgorice, dok radove izvodi ‘Dema’ d.o.o. iz Kotora. Stručni nadzor vršit će ‘Romb Art’ d.o.o. iz Budve.”

Rekonstrukcija Slavjanske čitaonice predviđena je Programom investicijskih aktiv-

nosti u općini Kotor za 2023. godinu, u iznosu od 250.000 eura. Radovi su započeli 23. listopada, a predviđeno je da, kako objašnjavaju u Općini Kotor, budu završeni u roku od 165 radnih dana.

Slavjanska čitaonica tijekom povijesti

Godine 1862. u Dobroti, u neposrednoj blizini crkve sv. Eustahija, u zgradi srušenoj u potresu 1979. godine, osnovana je Slavjanska čitaonica. Osnivači društva bili su **Vido Kamenarović**, **Pavo Kamenarović** i drugi Dobročani.

Ni u vrijeme najžešće vladavine Austro-Ugarske, Dobročani nisu zaboravljali svoju „slavjansku” pripadnost pa su 1862. godine osnovali Slavjansku čitaonicu, s ciljem razvoja pomorstva, trgovine i njegovanja narodnog jezika. I, kao što su im crkve bili hramovi vjere, kao dijela kulture, tako im je Slavjanska čitaonica bila hram kulture. U vrijeme osnivanja Slavjanske čitaonice Dobrota je imala oko

150 brodova, najviše u Boki. Deset godina kasnije imala je 85 kapetana duge plovidbe.

Prvi predsjednik Slavjanske čitaonice bio je kapetan Vido Kamenarović.

U pozdravnome govoru rekao je uz ostalo: „Osnivamo ovu čitaonicu prije svega radi našega jezika, ovaj vez bratske ljubavi pravog napretka, ovaj stub budućnosti, jer bez temelja kuća se ne gradi, a temelj narodnosti je naš jezik i temelj nauke materinsko vaspitanje. Sastajmo se u ovoj čitaonici, neka se umovi izoštravaju i razna mišljenja izađu na jedno hladnokrvno bojište, tada će se naša otadžbina podići među svojim sestrama i ispoljiti vrline sinova svojih!”

U zgradu, građenu za nju, na današnjoj lokaciji, u neposrednoj blizini crkve sv. Mateja, Slavjanska čitaonica preselila se 1902. godine, nakon što je nekoliko godina koristila susjednu zgradu osnovne škole.

Današnja zgrada sagrađena je zalaganjem **Mata Krstova Radimira**, **Pava Vidova Radimira** i gospođe **Karoline Dabčević** koja je

sudjelovala poklonom, klešanim kamenom, od koga je sagrađena fasada.

Naziv Slavjanska čitaonica nosila je do 1946. godine, a od tada nosi naziv Dom kulture, u kome se nalazi i ured Mjesne zajednice Dobrota. Na fasadi zgrade postavljena je spomen-ploča palim borcima Dobrote u NOR-u.

Izvor: Boka News

12. 10. Novi broj Hrvatskoga glasnika

Uz slogan „Bokeljsko svitanje“, na šezdeset sedam stranica, prezentirane su vrlo zanimljive teme: sudjelovanje naše predstavnice na Reviji tradicijske odjeće u Tomislavgradu, naših sportaša na Hrvatskim svjetskim igrama u Zagrebu, izložbi Kravata u Hrvata, promociji knjige Željka Brguljana, intervju s dr. Josipom Gjurovićem itd.

Iznenadeeni smo odlukom urednice da se nakon 12 godina povlači s te funkcije.

27. 10. Izborna skupština Društva

Skupština je održana u Kotoru, u dvorani Kulturnog centra „Nikola Đurković“.

Verifikacijska komisija konstatirala je da je na Skupštini prisutno 27 delegata, što pred-

stavlja 70% od pozvanih 39, tako da je Skupština mogla punopravno odlučivati.

Uvodno izlaganje podnijela je aktualna predsjednica **Rafaela Pina Lazarević**, koja se u svom izlaganju osvrnula na rad Društva u protekle četiri godine, uz konstataciju da je pandemija virusa Covid-19 znatno reducirala moguće planove.

„Moramo biti zadovoljni što smo ipak uspjeli u kontinuitetu tiskati časopis Hrvatski glasnik, ali u reduciranom broju, kao i održati Tripundansko veče nakon prekida zbog epidemije, te sudjelovati na Reviji tradicijske odjeće u Tomislavgradu i na Hrvatskim svjetskim igrama u Zagrebu“, rekla je uz ostalo predsjednica.

Zahvalila je **Tripu Schubertu** i **Jošku Katalanu** na izradi jubilarne monografije Društva i **Tijani Petrović** u povodu 12 godina uređivanja časopisa Hrvatskoga glasnika.

Delegati su usvojili Izvještaj o radu i financijskom poslovanju u 2022. godini s mišljenjem Nadzornog odbora, izmjenu članka 28. Statuta HGD CG o broju članova Upravnog odbora. Delegati su tajnim glasovanjem izabrali nove članove Upravnog odbora: **Mirka Vičevića, Marina Čaveliša, Miroslava Marušića, Rafaelu Lazarević i Danijelu Petrović Jablan**, kao i Nadzornog odbora: **Slavka Marovića, Slavka Dabinovića i Ivicu Biskupovića**.

6. 11. Konstitutivna sjednica Upravnog odbora

Za novog predsjednika Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore u sljedeće četiri godine izabran je **Mirko Vičević**, proslavljeni vaterpolist, član Kuće slavnih vodenih sportova, admiral Bokeljske mornarice Kotor.

„Nakon teškog proteklog razdoblja u kome se našlo Društvo, prije svega zbog korone, trudit ću se da s članovima Upravnog odbora i novog uredništva Hrvatskoga glasnika nastavimo realizaciju naših projekata, prije svega obnovu Mandolinskog orkestra 'Tripo Tomas', opstanak i redoviti kontinuitet ti-

skanja Hrvatskoga glasnika, organiziranje tradicionalnoga Tripundanskog bala, koje Društvo organizira u sklopu Tripundanskih svečanosti. Uvjeren sam da ćemo uz angažiranje novih članova Upravnog odbora uspjeti intenzivirati rad Društva, uz potporu država Crne Gore i Hrvatske“, istaknuo je Mirko Vičević.

15. 11. Izbor novog urednika Hrvatskoga glasnika

Predsjednik Vičević sazvaio je sastanak Upravnog odbora na kojemu se raspravljalo o rješavanju financijskih pitanja i o ostavci

urednice časopisa Hrvatskoga glasnika. Za novog urednika postavljen je **Nikola Dončić**, novinar iz Kotora. Na sastanku je bila prisutna i Tijana Petrović koja je izjavila da će svesrdno pomagati novom uredniku. Dogovorene su i određene teme za novi broj i odlučeno da novi broj izađe do kraja godine.

OMILJENI BOKELJSKI BLAŽENIK I ČUDOTVORAC

Svečano proslavljen blagdan bl. Gracije iz Mula

Tekst i fotografije:
Kotorska biskupija

Blagdan blaženog Gracije iz Mula, augustinca pustinjaka, svečano je proslavljen u blaženikovu rodnom mjestu Mulu kraj Kotora u četvrtak, 9. studenog. Ovaj omiljeni bokeljski blaženik i čudotvorac, redovito svojom nenametljivom prisutnošću privlači brojne štovatelje i hodočasnike koji pred njegov oltar u župnoj crkvi Pomoćnice

Proslavi je prethodila trodnevna duhovna priprava koja se sastojala od slavlja svete mise na blaženikovu oltaru, prigodne homilije i zajedničke molitve trodnevnice

Kršćana donose svoje potrebe, prošnje i zahvale.

Proslava blagdana započela je prvom svetom misom u

6 sati koju je slavio **don Željko Pasković**, župni upravitelj Prčanja i Stoliva. Župnu svetu misu u 10 sati slavio

je muljanski župnik **don Robert Tonsati**. Don Tonsati je u svojoj homiliji naglasio da molitve i traženje zagovora od blaženika i svetaca, uvijek treba pratiti kršćanski stav poniznosti koji je odlikovao i samog bl. Graciju, te je istaknuo nekoliko konkretnih primjera zahvalnosti za primljene milosti od bl. Gracije, koje su molitelji željeli podijeliti sa župnom zajednicom. Don Robert je na kraju u kratkim crtama iznio sve što se u župi uradilo tijekom protekle godine kako bi se pospješio kult blaženog Gracije i obnovile neke od vrijednih umjetnina u crkvi, što je uglavnom učinjeno uz nesebičnu pomoć darovatelja.

Svečanu koncelebriranu euharistiju predslavio je **mons. Rrok Gjonlleshaj**, nadbiskup barski i apostolski upravitelj Kotorske biskupije, a koncelebrirali su mjesni svećenici. Mons. Gjonlleshaj je, nakon

što je naveo ključne crtice iz blaženikova životopisa, kazao kako je u središtu razmatranja ovog blagdana Euharistija. „Ta neizmijerna ljubav našega Spasitelja i njegova svemoć, pod prilikama kruha i vina stvorile su jedinstven način Božje prisutnosti među ljudima. On je svećenik i žrtva koja se svakodnevno preko ruku službenika oltara prinosi svom nebeskom Ocu. Blaženi Gracija je znao, da je naše kršćanstvo toliko vrijedno, koliko je euharistijski orijentirano; da je presveta Euharistija najvažniji trenutak života kršćanske zajednice, i da, ako sudjelujemo na euharistijskoj gozbi, sačinjavamo jedno ‘tijelo’ s Kristom. Bez toga sakramenta, koji je središte kršćanskog života, nema prave vjere ni molitve ni istinske veze s Bogom“, kazao je nadbiskup Gjonlleshaj.

U zaključku svoje homilije, nadbiskup Gjonlleshaj posvjedočio je kako je i sam upoznao svećenika, koji je poput bl. Gracije na prvom mjestu u svojoj duhovnosti i pastoralnom životu stavljao Euharistiju, te je preporučio svim vjernicima da dublje prionu uz molitvu pred Presvetim, pristupanje pričesti na što i sam bl. Gracija svojim životom i primjerom potiče. Na kraju mise, don Robert je zahvalio svima na sudjelovanju i pomoći pri organizaciji ovogodišnje proslave, te čestitao imendan svima koji nose ime blaženog Gracije, što je, kada su muška imena u pitanju, specifičnost prostora Boke kotorske. Euharistijsko slavlje završeno je molitvom nadbiskupa i svećenika pred blaženikovim moćima, a okupljeni su vjernici po ustaljenom običaju potom u šutnji

pristupili oltaru kako bi iskazali svoje štovanje.

Osobito svečani obol samom slavlju dao je i župni zbor katorske katedrale kojim je ravnala **Anđela Homen** uz orguljsku pratnju voditeljice zbora, **s. Dragice Kuštre**. Uz brojne domaće vjernike misi su prisustvovali i hodočasnici iz

dubrovačkog kraja, te vjernici pravoslavne vjeroispovijesti.

Proslavi je prethodila trodnevna duhovna priprava koja se sastojala od slavlja svete mise na blaženikovu oltaru, prigodne homilije i zajedničke molitve trodnevnice. Mise je predslavio don Željko Pašković, a don Robert Tonsati

je propovijedao o krepostima koje su odlikovale život blaženog Gracija – poniznosti, poslušnosti i zahvalnosti, a koje su u današnjem vremenu osobito potrebne za duhovnu izgradnju i rast u vjeri i pobožnosti.

Advent u slici i riječi

VRIJEME DOŠAŠĆA U KOTORU

Piše:

Nikola Dončić

Fotografije:

Boka News, Bokeljska mornarica, N. Dončić

Kotorska biskupija upriličila „Advent u slici i riječi“

Advent lišen liturgijskog konteksta nije ništa drugo nego puki skup komercijalnih događaja, gdje se zabava i konzumerizam površno čine primarnim, a duhovno je oslikano anakronom paletom boja. Ponajprije je obojen sveti Nikola, a zatim i ostale božićne vrijednosti i tradicije. Što su lampioni postajali povoljniji, to se sve više gubila istinska svjetlost.

Kad se otresu šljokice, ipak ostaje iskra, u slici i riječi. Istoimeni advent Kotorske biskupije jest kolorističko i kompozicijsko raščlanjivanje, no prije svega simboličko, pa najslženija likovna postignuća budu „svedena“ na jednu sliku i jednu riječ – Božju.

Upravo slika i riječ čine molitvu, a ona, izgovarana u biskupijskoj dvorani, u današnjem vremenu advent **don**

Roberta Tonsatija karakterizira unikatnim, višeslojnim i nadasve ohrabrujućim. Doista nije zanemarivo kad tridesetak generacijski različitih pojedinaca četiri tjedna zaredom umjesto okičenih kampunjera na rivi bira mirno biskupijsko središte, pokušavajući umjetničkim traganjem razotkriti vlastitu nutrinu duhovne spoznaje i izgrađenosti.

„A, zašto su slike u kršćanstvu važne?“, pita don Robert, istodobno nudeći odgovor. „Da bismo stvorili iskustvo koje su imali apostoli. Ne možemo vidjeti Boga kao oni, licem u lice, ali možemo promatrati njegov lik. Ne možemo ga čuti kao što su ga oni slušali, ali možemo čuti riječi evanđelja.“

Božju riječ zasigurno je čuo **William Holman Hunt**, koji je radeći na slici *Svjetlost svijeta* prošao i put obraćenja, od ate-

ista do vjernika. A sama slika, o kojoj se razgovaralo na kotorskom adventu, također je prošla dug put zato što su je ljudi željeli vidjeti, zbog utjecaja koji je imala na njih same.

Isticao je sveti Ivan Damašćanin kako je slika nešto što je Bog želio otpočetak, stvorivši čovjeka po svojoj slici. „Kako će se prikazati ono što je nevidljivo i bez lika te kako će se ocrtati ono što nema količine, veličine i granica“, pitao se naučitelj Crkve, zaključujući: „Samo zahvaljujući otajstvu utjelovljenja.“

Baš se uz slike i redaju značajke samog došašća, a kotorski religiozni doživljaj četiriju vrijednih likovnih djela, samozatajni „Advent u slici i riječi“, za širi je geografski prostor postavljen vodiljom duhovne i kulturne obnove.

„Advent na Prčanj“

Župa Rođenja Blažene Djevice Marije na Prčanju ove godine upriličila je prigodan adventski program, pozivajući vjernike na duhovnu pripravu pred proslavu Božića.

Don Željko Pasković, župnik prčanjski i stolivski, objasnio je za *Boka News* kako je advent liturgijsko vrijeme koje započinje četiri nedjelje prije Božića i predstavlja, kako je rekao, radosno iščekivanje rođenja Gospodina našega Isusa Krista.

U sklopu programa, nazvanog „Advent na Prčanj“, u samostanskom kompleksu održan je dobrotvorni sajam rukotvorina i adventskih vijenaca, dok je 6. prosinca proslavljen blagdan sv. Nikole, patrona samostanske crkve, kada su djeci Prčanja i Stoliva podijeljeni darovi.

„Župa Prčanj organizirala je program pod nazivom ‘Advent na Prčanj’. Smisao ovog sajma je da ljudi mogu kupiti prikladne poklone za svoje voljene koji su ručni rad, a ne serijski proizvedeni, a kako se u samostanu organizira škola crnogorskog jezika za raseljene osobe s područja Ukrajine i Rusije, tako je većina izlagača upravo bila iz tih zemalja. Dio svojih prihoda darovali su za potrebe Caritasa kako bi škola nastavila djelovati

i kako bi se realizirali ostali projekti koje Caritas ima u planu, a ovisi o dobročinitelju. Stoga se na najbolji način ostvaruje smisao pripreme za Božić da dobrim djelom pomognemo onome kome je pomoć potrebna“, istaknuo je za *Boka News* don Željko Pasković.

Duhovna obnova za mlade također je dio adventskog programa, a nakon svete mise i klanjanja pred presvetim oltarskim sakramentom prika-

zan je film o sv. Leopoldu te priredena večera uz druženje. Održan je i dobrotvorni koncert za potrebe Caritasa, dok je treće nedjelje adventa, ujedno i nedjelje Caritasa, na Prčanju gostovao bend mladih iz Župe Srca Isusovog iz Podgorice, a tom je prilikom održano i predavanje o ovoj humanitarnoj organizaciji.

Bokeljska mornarica svečano obilježila blagdan sv. Nikole

Bokeljska mornarica svečano je proslavila blagdan sv. Nikole, jednog od patrona ove drevne organizacije.

Svetoj misi u kotorskoj katedrali sv. Tripuna, koju je predvodio **don Ante Dragobratović**, prisustvovali su mornari i časnici te admiral **Mirko Vičević**, viceadmiral **Andro Radulović** i **Denis Vukašinović**, predsjednik Upravnog odbora Bokeljske mornarice.

„Bokeljska mornarica Kotor, koja se stoljećima nazivala i Katorska bratovština svetog Nikole mornara, upućuje iskrene čestitke u povodu blagdana sv. Nikole, zaštitnika pomoraca, ribara, trgovaca,

apotekara, djece, djevojaka, studenata i zatvorenika. Ovisno o vjeri, sveti Nikola slavi se 6. i 19. prosinca, te svim vjernicima, a posebno pomorcima, želimo sretan blagdan. Bokeljska mornarica Kotor s iznimnim ponosom čuva duboko ukorijenjenu tradiciju i bogatu pomorsku baštinu Kotora i Boke kotorske. Uz naše predane aktivnosti, želimo istaknuti neizmjeran značaj ovog naslijeđa koje obogaćuje našu povijest i čini temelj naše jedinstvene tradicije gdje nastojimo očuvati duh pomorstva i prenijeti ga budućim generacijama”, navodi se u čestitki Bokeljske mornarice.

Bokeljska mornarica ove je godine nakon dugog razdoblja proslavila blagdan sv. Nikole, što predstavlja, kako u simboličnom smislu tako i u djelovanju novog rukovodstva, povratak izvornim, tradicionalnim vrijednostima najstarije pomorske organizacije na svijetu.

„Naređujemo da svečanost našega velikog sveca sv. Nikole bude svečano proslavljena s dvije pjevane večernje službe i misom održanom s đakonom i podđakonom. A uz naše kapelane neka budu pozvana četiri druga dostojna svećenika za naše prokurateure koji će doći u svome crkvenom ruhu da bi počastili našu svečanost“, navodi se u Statutu Bratovštine svetog Nikole mornara u Kotoru iz 1463. godine, a o čemu u svom osvrtu na ovogodišnju proslavu za *Radio Dux* piše prof. povijesti **Marija Sulačić**, predsjednica Hrvatske udruge „Boka kotorska“.

Bokeljska mornarica, osim sudjelovanjem na misnom slavlju u katedrali, ovogodišnji blagdan sv. Nikole proslavila je prigodnim koktelom i muzičkim programom u njezinu domu, na kojem su bili prisutni: **Ljubo Radović**, v.d. direktora Luke Kotor; **Tatjana Kriještorac**, rukovoditeljica Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti Općine Kotor; **Jovan Ristić**, direktor Turističke organizacije Općine Kotor te u ime Pomorskog fakulteta u Kotoru dekanica **dr. Tatijana Dlabač**; prodekanica za razvoj i komunikaciju **dr. Zorica Đurović** i **dr. Senka Šekularac-Ivošević**, prodekanica za međunarodnu suradnju.

Na Mulu tradicionalno proslavljen blagdan sv. Nikole

U Župi Pomoćnice kršćana na Mulu tradicionalno se proslavlja blagdan sv. Nikole biskupa, zaštitnika djece, pomoraca, ribara i putnika te svih onih čiji su životi vezani uz more.

Sveca cijelog svijeta župljani Mula slave odavnina, a brojne ga obitelji u ovome starome ribarskome mjestu imaju za svoje krsno ime.

„Njegov lik prikazan je na oltarnoj pali iz stare župne crkve kako zajedno sa sv. Kuzmom i Damjanom, pred Gospom koja u naručju drži dijete Isusa, zagovara za ljude i mjesto”, stoji na društvenoj stranici Svetišta bl. Gracije iz Mula.

I ovog je 6. prosinca svečano bilo u župnoj crkvi na Mulu, a na misi koju je predvodio **don Robert Tonsati** posebno se molilo za ribare i pomorce.

Nakon misnog slavlja uslijedilo je pomazanje manom, svjetlom tekućinom koja čudotvorno prokapljuje iz kostiju sv. Nikole, a koju je župnik Tonsati za vjernike Mula donio iz Barija.

Najmlađima je posvećena posebna pažnja, a nakon dječjeg pjevanja i izvođenja klasične glazbe pridružio im se Sveti Nikola, udijelivši im na njihovu radost darove.

PROSLAVLJANJE BOŽIĆA POLOVICOM PROŠLOG STOLJEĆA U KOTORU

Grana

Piše:

Aleksandar Dender

U Kotoru, u doba moga djetinjstva dalekih pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća, božićno i novogodišnje drvo nismo zvali jelka nego grana.

Prvo, zato što jelki nije bilo, tada još nije bila razvijena trgovina jelkama iz unutrašnjosti, to je počelo negdje polovinom šezdesetih, skladište jelki je bilo kod Vračara, a drugo, Jelka je kod nas bilo žensko ime, nekako nisam mogao da zamislim, recimo, tetu **Jelku Roganović** okićenu balunima. Umjesto jelki brale su se male smreke ili čak i lovorika, možda je i otuda naziv grana. I smreka i lovorika su bile šporakajice, od lišća i iglica smo se oslobađali danima poslije fešta.

Tih pedesetih nije bilo baluna, glavni ukrasi za granu bili su veliki četvrtasti bomboni od cukara uvijeni u zlatnu ili srebrnu kartu s tankom laštikom na jednom kraju, koristile su se i šišarke opiturance u razne boje, zatim malo vate kao snijeg i male, prave šterike na metalnom postolju sa štipavicom. Uvijek je postojala opasnost da vam se upali grana, sami Bog zna u kakvoj opasnosti smo bili.

„Slika zamračene sobe u kojoj na zidovima treperi svjetlo od šterika, grana sa svjetlucavim ukrasima i iščekivanje dara i dandanas su mi u duši”

Moja baba **Angelina** imala je predratne balune od porcelana, teške kao tuč. Uvijek smo ih stavljali na dno grane, ako slome granu i padnu da se ne slome. Tek kasnije došli su oni divni krhki stakleni baluni i lampioni na struju, prskalice, sprejevi za snijeg i ukrasne trakice, a zatim nam je sve to, kao uostalom i sve ostalo u životu, postalo plastično. Baluni su se obavezno čuvali u vati da se ne slome, a naši roditelji su ih kupovali u galanteriji kod tete **Ivke** i **Mace** na Pjaci od pošte, sjajne, plave, crvene, lila, žute, glatke ili isprskane i one lijepe izdužene balune za vrh grane koji bi vazda stajali krivo, dok bi mi djeca stajali zadivljeni priljubljenih noseva uz izlog. Danas nemam gušta da kupujem balune od plastike kako god da su lijepi, a kada ponekad dođu oni pravi stakleni od nekada, obično iz Češke, neću da ih kupujem jer su u krv skupi.

Ispod grane čije dno bi bilo obično pokriveno nekim tapicom ili tavajom stavljali bi se razni ukrasi, figurice anđela od gipsa, gondole iz Venecije 'ko je imao sreću da ih nabavi, poneka naranča i naravno škatulice omotane krep papirom s ukrasnom trakom u ko-

jima su bili darovi. Koji je to divan osjećaj bio kada bi došlo vrijeme da se dobiju darovi, **Tonći** bi ugasio svjetlo i upalio šterike dok smo mi djeca bili u drugoj sobi i onda bi nas pozvao. Slika zamračene sobe u kojoj na zidovima treperi svjetlo od šterika, grana sa svjetlucavim ukrasima i iščekivanje dara i dandanas su mi u duši. I dalje vjerujem u duši u djeda Božićnjaka i u djeda Mraza.

Tih pedesetih godina Božić se slavio uglavnom tajno, isključivo u krugu obitelji, jer vlast nije blagonaklono gledala na vjernike i pokušavala je da Božić zamijeni Novom godinom, tako da su se jelke, ako ih je i bilo, puštale u prodaju tek 30. na 31. i nije ih bilo moguće kupiti prije katoličkog Božića. Zato je za Božić tu bila grana. Nova godina se slavila također u kući u malo širem krugu, s prijateljima, uz bogatu trpezu i uz pjesmu. Tek kasnije, početkom šezdesetih, počela se proslavljati Nova godina u hotelima i restoranima uz muziku i ples, u Kotoru su bili poznati dočeci u kafani Dojmi i hotelu Slavija, a onda, polovinom šezdesetih, i sjajni dočeci u hotelu Fjord. Proslave su bile kao u obitelji jer je Ko-

tor tih pedesetih i šezdesetih i bio jedna velika obitelj, svi su se znali, nije bilo razlike između direktora i radnika, profesora ili špacakomina. Za nas djecu doček bio bi organiziran u školi na Benovu dan ranije, kada bi nam djed Mraz podijelio bombone, uz pjesmu „Ide Nova Godina, mraz po staklu šara”. Nije bilo vatrometa, nije bilo obezluđenog dočeka po pjacama, ne znam jesu li to bili bolji dani, ali znam da su bili sretni.

Još jedan običaj koji se nepovratno izgubio je kalenda, kada smo kao djeca išli kod susjeda s vrećicom, čestitali bismo praznik i dobivali bombone ili naranče. Tih godina ovaj lijepi običaj prakticirali su i stariji Kotorani pa bi uveče, pred katolički Božić, grupa kotorskih muzičara išla ulicama grada i tiho pjevala i svirala, a to su radili i za pravoslavni Božić jer je međusobna vjerska tolerancija bila izuzetna. **Ivo Begu**, **Tripo Drašković**, **Dušan Celanović** i **Sveto Vujošević** tiho bi pjevali po kotorskim pjacama i bili čašćavani delicijama i bićerinom, a poslije su to nastavili **Bato**, **Banjo**, **Daga** i ostali. Moja posljednja kalenda bila je negdje krajem šezdesetih kada smo, već kao momci, s pjesmom išli uveče od kuće do kuće kroz Škaljare i već kod pete kuće bili dištonati i nesigurni na nogama.

Poslije je došao zemljotres, ne samo onaj fizički nego i društveni i socijalni, plastične jelke i plastični baluni i dočeci Nove godine po pjacama i više ništa nije bilo isto.

ZIMSKI FESTIVALI U KOTORU I DUBROVNIKU

Kotorsko prvo izdanje, u Dubrovniku jubilarno deseto

Piše:

Nikola Dončić

Fotografije:

**TO Kotor, Dubrovački
zimski festival**

„Kotorske zimske fešte“ svečano su uključivanjem praznične rasvjete otpočele 3. prosinca na gradskoj rivi. Predsjednik Općine Kotor

Vladimir Jokić, u društvu brojnih mališana, pritisnuvši gumb otvorio je prvo izdanje „Kotor Winter Festa“.

„Drago mi je da vas vidim u tolikom broju u danu u kojem pokušavamo organizirati nešto što do sada nije bilo organizirano u Kotoru. Prvo želim svim ugostiteljima sreću ova dva mjeseca, a nadam

se da ćete svi vi biti dio Kotorskih zimskih fešti“, rekao je na otvorenju Jokić.

Jokić je zahvalio svim pojedincima i javnim službama koje su sudjelovale u kićenju grada i pripremi festivala.

„Svečano smo upalili novogodišnju rasvjetu i to je nešto što nije bila praksa do sada. Opredijelili smo se i mislim da

ćemo zaista biti centar turizma ove godine u Crnoj Gori u zimskim mjesecima. Očekuje nas bogat program i vjerujem da će to, zajedno sa sjajnom ugostiteljskom ponudom koju ovdje imamo, učiniti da Kotor bude prepun turista i događaja. To će cijelom gradu donijeti novu prepoznatljivost, a nakon toga turističkoj privredi jedan veliki benefit”, naglasio je Jokić.

Festival, na kojem će do 3. veljače nastupiti 22 sudionika, organizira Turistička organizacija općine Kotor, iz koje poručuju kako se u Kotoru očekuje potpuno novi doživljaj zime.

Posebna pažnja posvećena je organizaciji „Dječje Nove godine”, koja se 30. prosinca ponovno održava na Pjaci od sata, uz raznovrsan program, poklone i druženje s Djedom

Mrazom, Babom Mrazicom i njihovim vilenjacima.

Na svečanom dočeku Nove godine nastupa **Severina**, dok će 1. siječnja prisutne na glavnome gradskom trgu zabavlja-

ti **Dino Merlin**. Koncert **Nene Belana** zakazan je za 25. prosinca, a 7. siječnja nastup YU grupe.

Jubilarni, deseti „Dubrovački zimski festival” započeo je 2. prosinca paljenjem prve adventske svijeće na Stradunu i uključivanjem dekorativne blagdanske rasvjete.

„Čast mi je otvoriti dosad najbogatiji festival s brojnim događajima, počevši od ovih centralnih na Stradunu, pa do adventa na Vojnoviću, Lapadu i u Mokošici... Uistinu za svakog ponešto. Nadam se da ćete uživati, kako naši sugrađani, isto tako i posjetitelji našega grada”, rekao je na otvorenju festivala gradonačelnik Dubrovnika **Mato Franković**.

Organizatori su najavili kako su pripremili najveći, najsad-

žajnji i najrasprostranjeniji festival, a poseban naglasak dan je programu namijenjenom djeci i mladima. Djed Božićnjak je već prvog dana stigao iz Laponije, dok su ustanove u kulturi Grada Dubrovnika pripremile niz radionica i kreativnih igraonica.

Stanica Sjeverni pol u Luži te Šarena zima u Uvali samo su dio nezaobilaznih lokacija, gdje posjetitelje očekuju s brojnim predstavama, koncertima i aktivnostima koje će „probuditi duh adventa i zagrijati srca”.

Za jubilarni Dubrovački festival bit će priređeno više od 20 koncerata, a vrhunac cje-

ri, Turističke zajednice grada Dubrovnika i javnih poduzeća, kojim se za vrijeme adventa i u susret dočeku Nove godine na više lokacija u povijesnoj gradskoj jezgri te u drugim dijelovima grada organiziraju raznovrsni kulturni i zabavni sadržaji nudeći široki spektar događaja za građane i posjetitelje svih dobi. U ovogodišnjem ostvarenju programa sudjeluju i studenti Odjela za komunikologiju Sveučilišta u Dubrovniku.

lokupnog programa, koji traje do 6. siječnja, bit će doček Nove godine na kojem nastupa **Zdravko Čolić**.

Na Stradunu će nastupiti i **Gibonni**, **Tomislav Bralić s klapom Intrade**, **klapa Šufit**, **Đelo & Gelo band**, **tribute bend Queen Sensation**, **sastavi Detour & Nipplepeople**, **4 Tenora** te **Jelena Rozga**. Dubrovački simfonijski orkestar održat će **Božićni** te **Novogodišnji koncert** 1. siječnja ispred crkve sv. Vlaha.

Dubrovački zimski festival projekt je Grada Dubrovnika, javnih ustanova u kultu-

ČESTIT BOŽIĆ

Sretna Nova godina

*Hrvatsko građansko
društvo
Crne Gore-Kotor*

INTERVJU: NADA BALDIĆ, SOPRANISTKINJA

„Glas Boke“ ponovno je oživljavanje glazbene scene

Pripremila:
Marina Dulović
Fotografije:
Privatna arhiva

Nada Baldić, predsjednica Hrvatske kulturne udruge „Staduni od kulture“, članica Udruženja kompozitora Crne Gore i Hrvatskoga nacionalnog vijeća, sopranistkinja, muzička pedagoginja, voditeljica klapa, Kotoranka tople mediteranske duše, živi s muzikom. Posvećena je pjesmi, djeci i mladima, klapskom pjevanju, festivalima i manifestacijama, programima iz kulture i lijepim događajima koji čine Kotor posebnim gradom, u kome se rodila i gdje brižno djeluje i stvara skoro tri desetljeća. Tiho i nenametljivo, poštujući davni pjev uz koji je odrasla, osluškuje glazbeno bilo svoga kraja uz puno ljubavi, posvećenosti, upornosti i entuzijazma. Osnovala je nekoliko dječji klapa, obnovila Festival „Glas Boke“, osmislila brojne kulturne događaje i priredbe, osvojila nagrade i ostala ista – skromna i neprimjetna.

„Danas se bavim pedagoškim radom, u čemu zaista uživam i nalazim sebe... ponekad se malo otisnem u nepoznate rute života, ali volim izazove, a kreativnost je moje ime...“, ističe u razgovoru Nada Baldić.

Bavite se muzikom od malih nogu i taj interes postoji sve do sada. Iako djelujete izvan institucija, u sklopu civilnog društva, prepoznati ste kao osoba kojoj je muzika „osebna karta“. Što za Vas znači muzika?

Za mene je muzika prošlost, sadašnjost, budućnost...

Kako je sve počelo?

Sve je počelo kad sam bila sasvim mala djevojčica. Često sam pjevala s pokojnim ocem tako da me pjesma privukla i uvukla u začarani krug muzike. Ubrzo zatim upisujem Muzičku školu. Još se sjećam radosti na mom licu i zanesenosti jer ću svirati klavir. Međutim, kako sam se kasno upisala te školske godine, negdje u mjesecu studenome ostalo je mjesta samo za harmoniku. Novi izbor nije smanjio moju želju za muzičkim obrazovanjem i mojoj radosti nije bilo kraja. Kad je moj tata kupio harmoniku od 120 basova, marke Diana, crvene boje s 12 registara, osjećala sam se kao da sam dobila na lutriji. Predavao mi je profesor **Slobodan Bajković**, a ja sam vrijedno vježbala, po cijeli dan i nikada mi nije bilo dosta harmonike. Vrlo brzo sam počela javno nastupati na koncertima i natjecanjima, solo i u orkestru harmonika, a nagrade i priznanja počeli su se nizati. Nakon završene Niže muzičke škole upisala sam Srednju muzičku školu u Titogradu, a najzaslužniji za to bili su profesor **Nikola Gregović** i profesorica solfeđa **Greta Lučev**.

Radite s dječjim klapama uz veliku posvećenost i entuzijazam, a to nije nimalo lak posao. Što Vas je motivi-

ralo da radite s dječjim klapama?

Volim pedagoški rad i tu pronalazim sebe. Izgradila sam čist i iskren odnos s djecom jer sam i sama u duši ostala djeteta pa se lako prepoznamo, dopunjujemo i surađujemo. Radim zaista s puno upornosti i optimizma, a i entuzijazma ne manjka. Kada radite s djecom morate se posvetiti vokalizmu, impostaciji glasa, agogici, a prije svega intonaciji. Nastojim da instrument upotrebljavam što manje kako bi djeca pravilno razvila sluh i osjećaj za ritam, tempo i dinamiku. Nije lako raditi s klapama jer se *a capella* pjevanje vidno razlikuje od pjevanja u zboru. Sloboda postavke neke kompozicije je svakako izazov za voditelja klape jer treba stvoriti ideju i provesti je u djelo, što je zapravo najteže.

Koliko je teško okupiti djeću, privoljeti ih da se bave a capella pjevanjem?

Sve ovisi o dobi djece, ali najteže je ipak s najmlađima, ostati u intonaciji do kraja kompozicije, to je veliki i težak zadatak. Morate biti ustrajni i spremni na duže staze jer prođe i godina, dvije dok se dijete oslobodi i osamostali.

Brojni su nastupi, nagrade, gostovanja, božićni i uskršni koncerti, festivali...

Da, bilo je puno nastupa, nagrada i priznanja. Od nagrada bih izdvojila prvu nagradu za Dječju klapu Gardelini u Zadru 2019. godine, drugu nagradu za Dječju klapu Marineri također u Zadru i četvrtu nagradu za Dječju klapu Fortuna. Ovog ljeta sudjelovali smo na Međunarodnom festivalu klapa u Perastu i imali zapažen nastup sa solistom **Stijepom Gledom Markosom**, međunarodno renomiranim hrvatskim pjevačem.

Osnovali ste Udrugu „Staduni od kulture“?

Hrvatska kulturna udruga „Staduni od kulture“ osnovana je 2019. godine. Osnovni cilj je popularizacija izvornog i duhovnog naslijeđa na prostoru Boke kotorske na lokalnoj i međunarodnoj razini očuvanjem kulturnoga nematerijalnog bogatstva mediteranske, klapske glazbe, u izvođenju neafirmiranih muzičara, kao i organiziranje i provedba radionica, programa i drugih aktivnosti.

Obnovili ste Festival „Glas Boke“ koji je bio vrlo popularan sedamdesetih godina i koji je bio odskočna daska za mnoge muzičare i muzičke sastave koji su obilježili Vaše odrastanje i ranu mladost.

Nakon više od dva desetljeća ponovno ste pokrenuli popularni festival.

„Glas Boke“ je glazbeni festival pjevača amatera Boke kotorske. Zamišljen je kao ponovno oživljavanje glazbene scene koja je u ranijem razdoblju predstavljala veliki glazbeni i scenski događaj. Održava se u dva pravca, gdje se izdvaja revijalni i natjecateljski dio. Prva večer revijalnog karaktera održava se u mjesecu rujnu, a natjecateljska u studenome, u vrijeme praznika - Dana Općine Kotor.

Upravo je završen još jedan festival. Jeste li zadovoljni učinjenim, kako je sve proteklo?

Da, upravo je završeno natjecateljsko večer posvećeno našem gradu Kotoru. Jako sam zadovoljna rezultatima. Svake godine rastemo u kvaliteti i sve je više dobrih i vrsnih izvođača. Ove godine skoro svi sudionici, tj. sudionice bile su učenice koje pohađaju srednje muzičke škole u Kotoru i Tivtu, a koje su pravi rasadnici talenata.

Koliko je teško pronaći podršku, sredstva, preuzeti organizaciju i opstati?

Najteže je na samom početku jer se trebate dokazati da biste stekli povjerenje, raditi na osmišljavanju projekata i zatim ih provesti u djelo. Nije lako, ali ako se dovoljno potrudite, vaš rad postaje prepoznatljiv. Veliku zahvalnost dugujem našoj konzulici, gospođi **Jasminki Lončarević**, koja nam je otvorila vrata Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Oni postoje kao čuvaju identitet Hrvata. Također zahvaljujem Općini Kotor i Turističkoj organizaciji Kotor na podršci.

Poznati su i Vaši solo nastupi na večerima mediteranske glazbe?

Da, bilo je puno nastupa, više im ni broja ne znam. Ipak, izdvojila bih nastupe na festivalu „Glas Boke“ 1983., 1984., 1985. i 1986. godine, nastup u Daruvaru, zatim nastup na festivalu zabavne glazbe „Pjesma Mediterana“ u Budvi sa sastavom Muzička radonica, Miris Mediterana u Kotoru 1998., zatim pjesme *Adio ljubavi* s klapom Alkima, *Korakom stotinu godina*, *Idi sad i Ostani...*

Aktivni ste i u duhovnoj glazbi.

Što se tiče duhovne glazbe puno nastupa sam imala s katedralnim zborom „Sv. Tripun“ pod ravnateljstvom **Nikše Čučića** i Župnim zborom sv. Mateja pod vodstvom **Silve Miloševića**. Također sam stvarala i svoje autorske duhovne

kompozicije koje sam izvodila u povodu važnih blagdana u Kotoru. Djelovala sam i u HKD „Tomislav“ kao voditeljica klapa. Članica sam Saveza kompozitora Crne Gore. U posljednje dvije godine radila sam na dva projekta vezana uz duhovnu stranu života. Radi se o dva filma: *Luč nade*, prvi je o životu **sv. Leopolda Mandića**, kao i filmu o službenici Božjoj **Ani M. Marović**. Na ovom poslu podršku mi je dao **don Robert Tonsati** kao stručni savjetnik. Film o svetom Leopoldu dobio je brojne pozitivne kritike, dok film o službenici Božjoj Ani M. Marović uskoro izlazi pred publiku. Vjerujem da ćemo uskoro predstaviti i u Hrvatskoj oba filma jer nam pozivi već stižu.

Neumorno radite na raznim područjima stvaranja. Kakvi su planovi?

Što reći nego - Hvala ti Bože na svemu što si mi dao! Planova ima dosta, no o njima ću pričati kada se realiziraju. Za kraj ovog razgovora citirat ću stihove **Dobriše Cesarića** iz pjesme „Slap“, koji predstavljaju moj moto i životnu vodilju:

„Teče i teče, teče jedan slap;
Što u njem znači
moja mala kap?
Gle, jedna duga
u vodi se stvara,
I sja i dršće u hiljadu šara.
Taj san u slapu
da bi mogo sjati,
I moja kaplja pomaže
ga tkati.“

U sklopu Novembarskih dana u Kulturnom centru „Nikola Đurković“ u Kotoru održano je još jedno uspješno izdanje Festivala mediteranske i pop glazbe „Glas Boke 2023.“. Veče je imalo natjecateljski karakter gdje je nastupilo deset natjecateljica iz Kotora, Tivta i Perasta. Prvu nagradu osvojila je već afirmirana mlada **Dora Štampić**, drugu **Tijana Nikolić**, treću nagradu su podijelile **Valentina Nikolić** i **Vjera Radulović**, dok je nagradu za najbolju interpretaciju osvojila **Milica Radović**. O tome je odlučivao žiri u sastavu: **Radmila Radulović**, **Marina Dulović**, **Bruna Matijević** i **Dejan Krivokapić**. Pokrovitelji manifestacije bili su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Turistička organizacija Kotor.

In memoriam

Zlata Marjanović

(1966. - 2023.)

Piše:

Marina Dulović

Poslije duge i teške borbe s opakom bolešću, u Beogradu je preminula dr. Zlata Marjanović. Tužna vijest potresla je njezinu obitelj, prijatelje, muzičare i akademsku zajednicu kojoj je pripadala.

Diplomirala je na Katedri za etnomuzikologiju Fakulteta muzičke umjetnosti Sveučilišta u Beogradu 1990. godine, gdje je i magistrirala sedam godina kasnije s radom *Vokalna muzička tradicija Boke kotorske*. Na istom fakultetu je doktorirala 2013. s temom *Narodna muzika Boke kotorske i Crnogorskog primorja* pod mentorstvom dr. Dimitrija Golemovića.

Od početka studija bavila se istraživanjima tradicionalnog pjevanja, sviranja i izučavala vokalnu i vokalno-instrumentalnu tradiciju u Crnoj Gori i Srbiji. Predano se bavila povijesnim istraživanjima u etnomuzikologiji i primijenjenoj etnomuzikologiji, prateći razvoj tradicionalnog izvođenja do suvremenog etno zvuka u sklopu kulturnog naslijeđa Boke kotorske, Grblja, Paštrovića, Cetinja...

Objavila je pet autorskih knjiga: *Vokalna muzička tradicija Boke kotorske*

(1998.), *Narodne pjesme Crne Gore po tonskim zapisima i odabranima beleškama Nikole Hercigonje* (2002.), *Narodna muzika Grblja* (2005.), *Primorju na veliko znamenje: odabrani radovi o muzičkoj tradiciji Boke kotorske, Grblja, Budve, Maina, Pobora Brajića, Paštrovića i Spiča 2005. – 2015.* (2016.) i *Kora'ljica srebrom zakovana – poj od Budve i Ljute po rukopisu Mijata Sabljara iz 1854.* (2020.). Autorica je mnogobrojnih znanstvenih i stručnih radova koje je objavljivala u časopisima, zbornicima i monografijama u Srbiji, Crnoj Gori, BiH, Mađarskoj, Litvi, Austriji i Sjedinjenim Američkim Državama.

Zlata Marjanović zadužila je crnogorsku kulturnu i muzičku javnost upornim i predanim radom uz istraživanja na polju etnomuzikologije. Svoj entuzijazam, elan i posvećenost znala je nenametljivo prenijeti na svoje mnogobrojne kolege i suradnike. Krasili su je mladenačka energija, znanje i stručnost. Predanost u prenošenju znanja ogledala se i u radu s mladim klapama, te je njezinom zaslugom kao idejnim pokretačem osnovana dječja klapa *Primorkinje* iz Budve. S Međunarodnim festivalom klapa u Perastu surađivala je u kontinuitetu na

više značajnih projekata. Bila je članica Stručnog žirija Festivala. S dr. Jakšom Primorcem priredila je za tisak zapise *Ludvika Kube Pjesme dalmatske iz Boke Ludvika Kube 1907.*, a kao autorica posvetila je jedan od brojeva almanaaha *Lirica* temi *Uspomene iz Perasta 1896. god. - Dionisio de Sarno San Giorgio* (2016.).

Cjelokupno etnomuzikološko djelo dr. Zlate Marjanović zaslužilo je vrednovanje koje će ukupna kulturna javnost pamtit, cijeniti i poštovati. Njezino ime ostat će upisano u povijest crnogorske muzičke tradicije i u srcima brojnih poštovatelja, što je i svojstveno ljudima koji svojim likom i djelima ostaju zauvijek u ljudskim srcima.

ZAPISI S MULJANSKE RIVE

Ilko i Gašo Marović uz sjećanja i poeziju predstavili knjigu o pitoresknome ribarskome mjestu

Tekst i fotografije:
Miroslav Marušić

„Zapisi sa muljanske rive u sjećanjima **Ilka Marovića** i poeziji **Gracije Gaša Marovića**” naziv je knjige koja je nedavno promovirana u Multimedijalnoj dvorani Kulturnog centra „Nikola Đurković” u Kotoru.

Ovu knjigu uz sjećanja autora Ilka Marovića obogatili su i stihovi Gracije Gaša Marovića, pjesnika koji svojom poezijom iskazuje ljubav prema Boki kotorskoj i moru kao vječnoj inspiraciji.

O knjizi su govorili profesori-
ca **Aleksandra Tomović**, pjesnikinja **Dubravka Jovanović** te autor knjige Ilko Marović.

„Prateći promjene u svome mjestu kroz vrijeme, odlaske i dolaske dragih ljudi, ispraćajući i dočekujući loše i dobre dane u svom djelu bilježi kronologiju jednog mjesta. Nije to obično mjesto, to je pjesnikov mikrokozmos kojem suštinski pripada i od kojeg je neodvojiv. Pretpostavljam da svi poznajete autora. Kada se nekome

„Kao svici kad u barkama s feralima na more izađu, tako su Ilko i Gašo među zadnjim feralima na Muo zasvijetlili i ostavili ovu knjigu života maloga mjesta za nezaborav”

predstavlja, on kaže 'ja sam Ilko Marović sa Mula', kada netko iz Boke govori o njemu kaže, 'a to ti je Ilko Marović sa Mula', tako da odrednica Muo nije samo geografska, već i dio njegovih mještana. Tko bi bolje prikazao Muljane nego braća Marović. Ilko ih je prikazao kroz različite fakte i dokumente, a Gašo stihovima. Jedan i drugi svjedoče da su to ljudi širokog srca, vedrog duha i dan provode na moru, a život s morem...", rekla je uz ostalo profesorica Aleksandra Tomo-

vić predstavljajući knjigu.

Boka, točnije Muo, njegovi su ljudi, njihove priče, neobični ljudi koji ovisе o moru i koji, nastavlja Tomović, svoju dušu brane umjetnošću kao i bilo gdje u velikim svjetskim metropolama.

„Ilko Marović ostavio je svjedočanstvo o bogatoj historiji Mula, a Gašo je svojom poezijom bacio sjenu na ono što je nepovratno prošlo. Nove generacije Muljana imaju odakle čitati o prošlosti svoga mjesta, da budu inspirirani dobrim djelima svojih prethodnika i da se mole Bogu i blaženom Graciji s Mula za ljepšu i bezbrižnu budućnost", poručila je Tomović.

Pjesnikinja i recenzentica knjige Dubravka Jovanović poželjela je sretnu knjigu Ilku

Maroviću, muljanskome oriđinalu.

Mornarska majica, Ilko, brokovi, osmijeh i „adio kućo", fratelo Gašo sa svojom tihom poetskom predom, lijepi povod za ovo večerašnje okupljanje, za bokun stare ure, dragulja podvrmaćke bande na more što se Muo zove, poručuje Jovanović.

„Kao svici kad u barkama s feralima na more izađu, tako su Ilko i Gašo među zadnjim feralima na Muo zasvijetlili i ostavili ovu knjigu života maloga mjesta za nezaborav. Tim prije i tim više i jaće je ovaj Marovićev lumin u vremenu gašenja tradicije...", rekla je Jovanović.

Autor knjige Ilko Marović prijateljima i publici približio je sadržaj knjige brojnim primjerima bogate prošlosti maloga ribarskog mjesta Muo.

Kroz prizmu tradicije, načina življenja, ribanja, ribarskih alata, blaženog Gracije, o brojnim poznatim i manje poznatim ličnostima koje su ostavile duboki trag ne samo na ovim prostorima, Marović kronološkim redom plete mrežu u svojoj knjizi, koja neće čitatelje ostaviti ravnodušnima.

Tragom mještana, događaja, običaja i zabilježenim neizbježnim škercima, Ilko uspješno dočarava duh maloga mesta, koje je mnogo više od toga...

Knjga „Zapisi sa muljanske rive u sjećanjima Ilka Marovića i poeziji Gracije Gaša Marovića" dio je projekta autorice **Tamare Bogdanović** „Zapisi sa muljanske rive u poeziji i pričama starosjedilaca", koji je financirao Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore.

IZ KOTORSKOG ARHIVA

Vukna Kotoranka - ugledna kovačica i okloparka

Piše:
Biserka Milić

Zaplovit ćemo malo u srednji vijek. Ljekovito je ponekad zaći u to doba, iako smo učili i smatramo ga tamnim i mračnim. Posebno je blagotvorno proći kroz kotorske ulice te osjetiti energije koje nas za kratko vrijeme

omađijaju. Mnogo moći, snage, energije prožmu nas.

Uobičajeno je da ako znamo, poznamo ili barem prepoznamo ljude i mjesta, namjestimo frekvenciju i lakše se borimo s tokovima emotivnih rijeka. Tako i ako nešto znamo o Kotoru, lakše nam padne magija, ne bojimo se nje, prepustimo joj se. Uživamo.

Koliko god priča, tekstova, pjesama, zapisa znamo o ovom gradu, ponovno ima još nešto, pa još nešto, pa još mnogo toga.

Znate da je srednji vijek povezan s jednom posebnom granom zanatstva. Okloparenjem.

Kako Kotor izgleda u vremenu okloparenja. To je početak XIV. stoljeća. To je vrijeme obrane Kotora od utjecaja moćnih feudalaca.

Od nastanka društva poznato je da su feudalci imali potrebu za izradu oružja za ratovanje i obranu. Ponekad je oružje izrađivano i za svečane prilike. U kompletu s oružjem išli su oklopi. S vremenom je izrada oklopa i oružja dovedena do savršenstva. Mnogi od njih postali su umjetnička djela, koji i danas pokazuju nivo razvitka društva i njegovih tehnoloških mogućnosti. Izniman dizajn i dekoracija mogli su se naći na mačevima, sabljama, oklopima, kacigama, na kraju i na novcu.

Kotor stasava u trgovački centar balkanskih zemalja i Sredozemlja, posjedujući trgovačke kolonije u susjednim regijama. Ima i vrlo uspješnu trgovačku mornaricu, a u njeemu su razvijeni zanati i bratovštine. Posebno se isticala Bokeljska mornarica.

Formirana gradska jezgra već ima bolnice, škole, gostionice, sirotište. Neki od Kotora bave se književnošću, a neki od njih bave se i znanošću.

Grad dobiva svoj Statut.

Poslije 29 godina nezavisnosti, 1420. godine Kotor se predaje Mletačkoj Republici i postaje glavni administrativni centar i sjedište providura.

Gornja – Zanatska ulica, pravo ispod padina Sv. Ivana. Uvijek živa, frekventna, vrvi od ljudi. U mnogim zanatskim radnjama izrađuju se oklopi i štitovi. To je vrijeme vitezova.

Zanatska ulica Kotor – foto Arhiv Pomorskog muzeja CG Kotor

Tako da su radnje za kovanje mačeva i ostale viteške opreme uobičajene.

Međutim, ono što nije uobičajeno je da izrađivač oklopa bude žena. A postojala je Vukna Kotoranka. Jedina žena koja je bila poznata okloparka.

U vrlo bogatome Kotorском arhivu postoje zapisi, a u jed-

nom od njih Vukna je upisana kao ugledna i kvalitetna kovačica i okloparka. Inače, nema mnogo podataka o njezinu životu. Svi zapisi u kojima se spominje vezani su uz njezine poslovne veze.

Znamo pouzdano, na osnovi dokumenata, „da je **Radula** udova **Marina Simonova**, vrlo bogata Kotoranka, svojim testamentom od 12. marta 1440. godine, zavještala 20 perpera Vukni okloparki. Poslije samo mjesec dana u zapisu stoji da je sud donio presudu da providur, sveštenik **Nikola Tompsa**, **Matko Bizanti** i **Luka Pautinov**, kao izvršioци oporuke pomenute Radule, isplate 20 perpera Vukni okloparki“. Iz spisa je jasno da je Vukna živjela 1440. godine.

Nakon tog razdoblja, tijekom Mletačko-osmanskih ratova, grad se utvrdio bedemima, visokim obrambenim zidovima. Tada postaje simbol i sjedište otpora Osmanlijama. Kreće jedna nova - stara era velikog Kotora, koja je u kasnijoj povijesti imala mnogo Vukni koje su kovale sudbinu ovoga grada.

Statut grada Kotora

*Hrvatsko građansko
društvo Crne Gore – Kotor
organizira*

Tripundanski bal

*Subota, 03. februara 2024. godine,
u hotelu Splendid - Bečići
sa početkom u 20.00 sati*

*Goste zabavlja:
bend The Grupa*

Dobro nam došli !
Informacije na tel. 032-304-232 i 069-041-153

Crkva sv. Petra u Bogdašićima -

*iznimno vrijedno kulturno i
povijesno svjedočanstvo Boke kotorske*

Piše:

M. D. Popović / Boka News

Južna kapelica, ranije srednjovjekovna pjevnica i najstariji dio crkve sv. Petra u Bogdašićima, koja je po svojoj arhitekturi, historiji i kulturnom naslijeđu jedinstvena na Primorju, ovih dana došašća ukrašava se i pretvara u božićne „Jaslice” – prikaz Isusova rođenja. To je divna simbolika s obzirom na to da svojom višeslojnom historijom i arhitekturom ovaj hram – danas spomenik kulture prve kategorije, povezuje kršćane pravoslavne i rimokatoličke vjere, a Kristovo rođenje, koje se uskoro slavi, lijepo korespondira s tim svjetovnim i duhovnim izvorima kulturnog naslijeđa.

Običaj je da mještani u susret Božiću naprave iluminaciju na starome čempresu ispred crkve, a za to je, s obzirom na visinu stabla, potreban angažman ljudi s alpinističkim vještinama. „Ukrašeno svjetleće stablo lijepo izgleda kada se pogleda iz Tivatskog polja”, kaže Tripo Brkan, mještanin, koji župniku don Draženu Kraljiću pomaže oko nabavke materijala i u postavljanju konstrukcije za „Jaslice”.

„Nisam neki stručnjak za povijest i kulturu, ali znam da ova crkva nešto vrijedi i zato se trudimo da poboljšamo uvjete za službu i boravak

„Povijest ove crkve, kao i svih hramova u Boki kotorskoj, isprepletana je raznim životnim situacijama između pravoslavaca i katolika”

Crkva Sv. Petra na gradini

u njoj. Povijest ove crkve, kao i svih hramova u Boki kotorskoj, isprepletana je raznim životnim situacijama između pravoslavaca i katolika i ko-

liko god, evo, postoje među nama neke određene razlike, toliko je ovo možda i simbolika nekog jedinstva - onog što nas povezuje, to je vjera u Isu-

sa Krista”, kaže don Kraljić. Objašnjava da su crkvu prvobitno izgradili monasi benediktinskog reda, prema geslu sv. Benedikta: „Ora et labora“ (Moli i radi).

„Monasi su imali klaustar-samostan u Bogdašićima i na Miholjskoj prevlaci. Kasnije su došli pravoslavni, preuzeli ovaj dio, par stoljeća su vodili ovu crkvu, koja je zatim vraćena katolicima. U međuvremenu su se događala i ova proširenja, tako da je crkva tijekom XIII. stoljeća generalno dobila ovaj današnji izgled. Vidi se da je ovaj stariji dio niži u odnosu na oltar, pretpostavljam da se ispod nalaze temelji izvorne crkve.”

U arheološkim istraživanjima nakon potresa 1979. godine pronađene su i kosti (redovnika). Crkva je bila oštećena i tada su ispod žbuke otkriveni slojevi freskoslikarstva – jedan iz doba benediktinaca, drugi iz doba Nemanjića, objasnio nam je don Dražen Kraljić, župnik u Bogdašićima, selu koje zajedno sa susjednim selima Mrčevac i Kavač ima oko 300 vjernika. On je zainteresiran za kulturno-historijsku i turističku valorizaciju ovog lo-

Dogovor sa mještanima oko jaslica

kaliteta s obzirom na to da se nalazi na istaknutom položaju s predivnim vidikovcem, u šumskom ambijentu brda Vrmac protkanom izvorima pitke vode koja se u potocima slijeva u podnožju crkve.

„Razgovarao sam s predstavnicima Turističke organizacije Tivta i Općine, nadam se da ćemo zajedničkim snagama pokrenuti priču o vjerskom turizmu i da će se crkva sv.

Petra naći na mapi za posjetitelje Boke kotorske. Grupe bi se mogle organizirati da dođu električnim automobilima, da razgledaju ambijent, da se druže ispod tende u dvorištu i da uživaju u panorami Tivatskog zaljeva”, kaže don Dražen, koji je kratku povijest mjesta postavio na infotabli.

Da su ljudi iz turističke branše zainteresirani za ovo mjesto govori i podatak da je Turistička organizacija Tivta na svom natječaju osigurala 8.300 eura Centru za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, Područno odjeljenje Kotor, za restauraciju i konzervaciju izvorne freskoslikarske predstave u južnoj kapelici. Obavili su estetske analize, očistili i zaštili jedan sloj oštećenog zida, ali glavni radovi očekuju ih početkom iduće godine. Planiraju da unutrašnjost kapelice restauriraju do početka svibnja 2024. godine.

„Crkva sv. Petra u Bogdašićima u sebi ujedinjuje sve kulturno-historijske slojeve koje Boka kotorska u sebi nosi. U literaturi se spominje da je ovdje najprije bio benediktinski samostan, zatim je u XIII. stoljeću ovdje bio pravo-

slavni hram, da bi u XV. stoljeću prešao u ruke Katoličke crkve”, istaknula je Jasminka Grgurević, slikarica-konzervatorica. Ona ističe dr. Miloša Miloševića, koji u svojoj studiji „Oko sukcesije sakralnih objekata na istoj građevini u Bogdašićima u Boki kotorskoj” navodi da su na crkvi sv. Petra u Bogdašićima sačuvana dva natpisa: jedan na latinskom, o majstoru Regulusu koji je sazdao klaustar, i drugi ćirilični iz 1269. godine o episkopu Neofitu, koji je podigao crkvu. To govori o sukcesiji: od benediktinske crkve sa samostanom i klaustrom (10. - 13. st.), preko Neofitove rekonstrukcije (13. - 15. st.) do katoličke crkve u 15. stoljeću.

Milošević spominje da je ekipa Muzeja u Tivtu 1981. godine obavljala sondažna istraživanja na više mjesta u južnoj kapeli, gdje su na oko metar dubine pronađeni oštećeni tragovi fresaka, identični ovima gore, a da nisu došli do poda. To navodi na potrebu istraživanja starije crkve ispod nivoa sadašnje.

Mještanim i vjernik Tripo Brkan ističe potrebu da se napravi trotoar od kamena sa sjeverne strane crkve, da se popravi krov, a za božićnu dekoraciju velikog čempresa ispred crkve trebalo bi nabaviti oko 100 m specijalnog kabela. Lijepo bi bilo okriti i crkvu sv. Vrača, ali gore nema struje, potrebno je renoviranje, a za to im trebaju sredstva. Dobrotvornim priložima vjernika crkva je dobila rasvjetu, klimu, a cijeli kompleks redovito se kreći.

„Preko Kavča smo probili novi put skroz do Gornjih Bogdašića i kompletno ga spojili s Gornjom Lastvom, preko Pasiglava gdje smo proširili postojeći put tako da se sad cijeli krug može napraviti - krenete odavde i izađete u Tivat. Tu je bilo i donacije Općine Tivat,

Pogled sa baladura

dio ceste je čak i betoniran, tako da sad možete i putničkim autom napraviti taj dir. Potencijal za turističke posjete su i stari mlinovi, kojih ima u podnožju Vrmca”, ističe Brkan.

U Kavču je glavna crkva sv. Ivana Krstitelja, a pokraj nje je i crkva Uzvišenja Svetoga Križa i mala crkva sv. Ane, a u

Mrčevcima to je crkva sv. Agate. U Bogdašićima je najstarija crkva sv. Petra, a poviše nje je i crkva Svih svetih ili kako se u narodu zove sv. Vrača (Kuzme i Damjana), čiji je krov nedavno saniran. Iz ovog kraja potječu familije Maslovar, Biskupović, Marović, Luković, Janović.

Sveti Petar, oltarska ikona

Crkva na gradini

Nakon prvih promatranja i snimanja, prema istaknutom položaju s kojega se vide cijelo polje i obronci Vrmca, arheolog Miloš Petričević, uključen u projekt restauracije, pretpostavlja da je crkva sv. Petra podignuta na „gradini”- prahistorijskom utvrđenju. On je lokaciju snimio dronom.

„S obzirom na to da se crkva nalazi na živoj stijeni i zauzima najdominantniji položaj, a okolo smo pronašli i ostatke suhomeđe i ulomke prahistorijske keramike, to nas navodi na pretpostavku da je na ovome mjestu postojao neki vid fortifikacije. Historijsko ime crkve koje glasi ‘Sv. Petar na Gradcu’ ili ‘Sv. Petar Gradački’ upućuje na takav zaključak, a tome u prilog ide i činjenica da su duž potoka ispod gradine pronađeni ostaci kamenih prahistorijskih cijevi, segmenti cjevovoda. Isto tako, u kasnijem razdoblju postojali su i mlinovi, čiji se ostaci također mogu pronaći. Ovaj dio je na austrougarskim kartama ucrtan i upisan pod nazivom ‘Carine’, što etimološki upućuje na ‘carsku zemlju’, asociirajući i na Carine u Risnu. Nadam se da će čišćenje lokacije, sondiranje i arheološka istraživanja potvrditi ove pretpostavke”, kaže Petričević.

Sveti Srđ i Vakha

U svom radu „Crkva sv. Petra u Bogdašiću i njene freske” dr. Vojislav J. Đurić opisuje ovaj hram kao jednobrodnu crkvu s pravokutnim pjevnicama ili niskim transeptima iz XIII. stoljeća. Pripada raškom tipu graditeljstva, a freskoslikarstvo vezuje uz srednjovjekovnu slikarsku školu u Sopoćanima. Crkvu čiji je ktitor episkop Neofit, Vojislav Đurić

smatra „jedinstvenom za Primorje - nijedna slična njoj nije više izgrađena”. Prema njegovu mišljenju, među četiri sveitelja u južnoj pjevnici nalaze se i sveti Sergije (Srđ) i Vakha (prikazani kao golobradi mladići), kršćanski mučenici aristokratskog podrijetla, koje je car Maksimilijan okovao gvozdanim obručima oko vrata i tako ih izložio ruglu ulicama Rima. Kult sv. Srđa i Vakhe širio se iz Skadra gdje su se u crkvi na obali Bojane čuvale njihove mošti. Čestice njihovih moštiju čuvaju se i u manastiru Mileševa, kao i u katedrali sv. Tripuna.

Bogorodica tužnih očiju

Svaki vjernik koji dođe u crkvu ne može odoljeti prodornom, blagom pogledu Bogorodice oslikane u XVII. - XVIII. stoljeću, na ikoni koja prikazuje Bezgrešno začće Bl. Djevice Marije. Napravljena je na drvetu premazanom bakrom i onda pozlačena. Jedan dio je ranije restauriran, ali je potrebno obnoviti konzervaciju.

„Karakteristična po izražajnim tužnim očima, s jedne strane predstavlja radost, jer je ona Majka Spasiteljeva, a s druge strane i žalost, jer ona već zna kakve će muke njezin sin proći, da će ga mnogi i

odbaciti. Zato ima prekrížene ruke, izražava i tugu i radost istodobno”, objašnjava nam don Dražen.

Ikona sv. Petra

„Na glavnome oltaru je ikona sv. Petra, jednog od dvanaestorice apostola, s ključevima u ruci - Isus mu je dao ključeve Raja Nebeskog - ono što on zaključa, bit će zaključano, što otključa, bit će otključano i zato je jedan zlatni ključ, to je ključ Raja, a drugi, sivi, ključ je zemaljske vlasti, Crkve. U ruci ima Sveto pismo, a u pozadini dio Svete zemlje, odakle su prvi apostoli potekli. Oltar je drven, oslikan šarama sličnim originalnim kamenim pločama iz pozadine. Sv. Petar i Pavao slavi se 29. lipnja, kada u procesiji i na misi bude najviše ljudi”, zaključuje don Dražen.

*Gospa tužnih očiju,
freska u sjevernoj kapeli*

Bokelji na sjeveru Čilea

Luka Iquique krajem 19. stoljeća

Piše:
Branka Bezić Filipović

Čile se proteže u smjeru sjever – jug na više od 4.000 km pacifičke obale u komadu, bez Ognjene zemlje i još južnijih otoka. Na najširem dijelu ima 445 km, a najužem oko 90. Tako duga država obuhvaća razna klimatska područja, od pularnog kruga na jugu do pustinje Atacame na sjeveru, bogate rudama i nitratima. Baš ovo posljednje privuklo je brojne došljake u drugoj polovici 19. stoljeća.

U čileanskom dijelu pustinje Atacama započela je početkom

Najstariji zabilježeni Bokelj u Antifagasti bio je Gašpar Lukšić, sin Antuna i Ane, djevojački Ilić, rođen u Lepetanima 1864. godine

20. stoljeća eksploatacija salitre ili, kako su je zvali, *bijeloga zlata*. Koristila se kao gnojivo, ali i za proizvodnju baruta, stakla, emajla... Salitra se vadila daleko od mora, vlakovima prevozila na obalu, zbog čega su nastale luke Antofagasta, Iquique, Tocopilla i druge. I danas su udaljene jedna od druge par sati vožnje, a između njih nema ničega.

Luka Iquique počela se graditi tek 1928. godine, a do tada se putnike iskrcavalo na pučini i brodicama prebacivalo do obale, koja je zapravo pjeskovita plaža.

Kako je to izgledalo ispričao mi je jednom prilikom Mate Fistončić, sin Ivana i Katice, rođen u Zastrazišću na Hvaru 30. siječnja 1913. godine. *U Iquique sam doša nakon dugog*

Salitrera Rosario de Huara

puta i iskricali su nas u luku i stavili spavat na neke dašćane postelje. Bilo je to 30. 11. 1929. godine, a ja sam ima skoro 17 godišć. Sija sam na postelju i plaka.

S vremenom se izvukao iz salitrere gdje je u početku radio. Oženio se 1935. godine za Delfinu Bacigalupi Mondani i imao je sina Ivu i kći Katicu. Bavio se trgovinom i osigurao obitelji i sebi pristojan život, a umro je kao stogodišnjak.

Pristanište u Iquiqueu gradila je tvrtka *Compania General de Construcciones*, koja je 1930. zaposlila dosta Slavena, a nadzornik je bio Milan Đurković iz Orahovca u Boki kotorskoj.

Kamen za izgradnju dovozio se iz kamenoloma Punta Negra, a zabilježeno je da je 13. svibnja 1930. godine u nesreći na radu život izgubio radnik Adam Aćimović, rođen u Zele-

nici 24. prosinca 1900. godine.

Neke Bokelje još u 19. stoljeću nalazimo kao radnike u salitrerama. Tako se spominje Šimun Božović, rođen u Crnoj Gori 1854. u obitelji Nedjeljka i Marije, koji je došao u Iquique 1872. godine. Radio je u *Oficina salitrera Rosario de Huara*. Budući da je bio stolar, može se zaključiti da se uspio odatle izvući jer ga nalazimo u Iquiqueu kao člana *Austro-garskog društva uzajamne pomoći* 1895. godine.

U istoj salitreri dosta godina kasnije nalazimo Luku Moretića, sina Marka i Katarine Musladin, rođenog u Gromači 1914. godine. Sa suprugom Mariom Luisom imao je troje djece: Ljubicu, Luku i Marcela, a preminuo je 16. svibnja 1965. godine.

U salitrerama su radile na tisuće radnika koji su trebali negdje stanovati. Za to su se brinuli vlasnici, pa su si uz mala ulaganja u skromne građevine osigurali i dodatni izvor prihoda. Samci su spavali u zajedničkim prostorijama koje nisu imale prozore, pa je jedina svjetlost dolazila kroz vrata. Obitelji su imale po dvije odvojene prostorije, a ni jedni ni drugi nisu imali kupaonice. Trebalo se prilagoditi ne samo složenim radnim uvijetima,

Život u salitreri

Ande se prelazilo pješice ili na mazgama

već i svakodnevnom životu u najsušoj pustinji na svijetu.

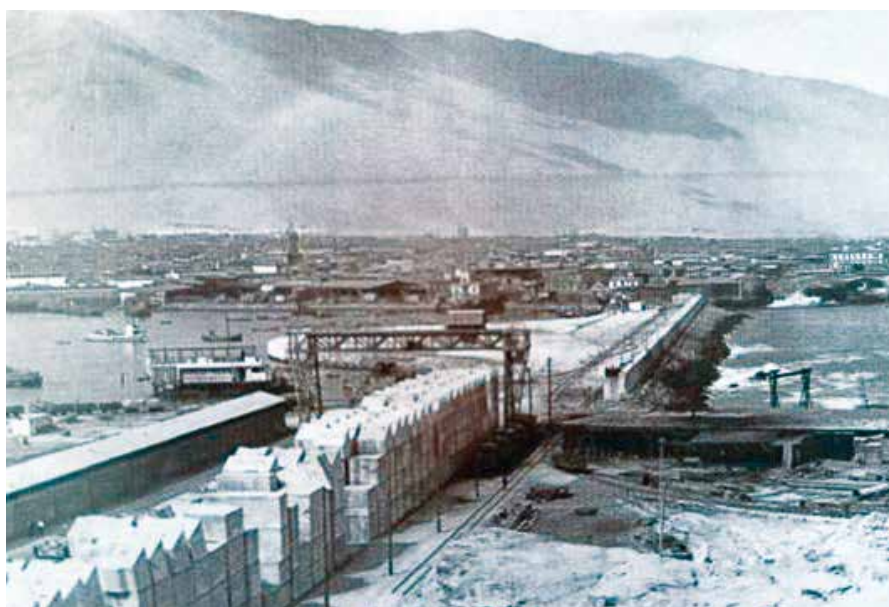
Da bi se stvorila kakva-takva imitacija života, u salitrerama su se pokraj stambenih kuća gradile škole, crkva, prodavaonica, a svaka salitrera imala je i kazalište. *Oficina salitrera*, kako se to kaže u Čileu, bila je mali grad u vlasništvu pojedinca koji je čak tiskao vlastiti novac, točnije bakelitne žetone, takozvane *fichas*. Žetoni- ma je plaćao radnike, a oni su ih trošili na stan, hranu, odjeću i ostalo što je nudio pa se na kraju sve zarađeno vraćalo vlasniku. Ti žetoni nisu imali nikakvu vrijednost izvan salitrere.

Između 1895. i 1899. postojalo je 48 salitrera u kojima je radilo 18.685 radnika, a između 1910. i 1914. bilo ih je 118 i 46.470 radnika.

Opskrba hranom predstavljala je problem, pa se racionalno prodavala. Ako si za određeni tjedan kupio grah,

toga tjedna nisi mogao kupiti rižu, leću ni slanetak. Zapravo si mogao, ali po znatno višoj cijeni, koja je većini bila nedostupna. Bilo je limitirano 250 grama mesa i kilogram kruha po glavi dnevno. Trebalo je nahraniti radnike koji su

fizički radili po 12 sati. Međutim, radnička zarada nije bila dostatna za prehraniti obitelj. Redovi za nabavku hrane bili su toliki da su žene dok bi obavile kupnju padale u nesvijest čekajući po dva do tri sata na suncu.

Gradnja pristaništa luke Iquique 1930. godine

Ostaci salitrere Chacabuco

Radnici su postajali sve nezadovoljniji pa ih se pokušalo okupirati sportom u slobodno vrijeme, posebice nogometom i košarkom. Međutim, najviše se uživalo u plesu i pjevanju, a govorilo se: *Quien canta su pena espanta* (Tko pjeva, tugu tjera). Tako se jednom prilikom organizirala turneja po teatrima salitrera i glasovito-

me talijanskom tenoru Enricu Carusu.

Malo po malo radnički je život postao neizdrživ, peso je devalvirao i započeli su štrajkovi, od kojih je najveći i najkrvaviji bio onaj iz 1907. godine. Oko dvije tisuće radnika uputilo se prema Iquiqueu tražeći bolje plaće i prestanak zloupotrebe u trgovinama, s čvrstom odlukom da ne odu-

stanu dok se ne zadovolje njihovi zahtjevi. Smjestili su se u školi Santa Maria u Iquiqueu i čekali, ali odgovora nije bilo. U međuvremenu su započeli stizati štrajkaši sa svih strana i njihov broj je narastao na dvadesetak tisuća. Rudarska proizvodnja cijele regije i aktivnosti luka bile su paralizirane.

Župan Carlos Eastman predlagao je da se plaće podignu barem za polovicu onoga što su radnici tražili. Održavali su se pregovori s predstavnicima radnika, ali nije se postizao dogovor. Na to je župan javio predsjedniku republike da će morati primijeniti silu, jer su sve opcije iscrpljene. General Roberto Silva Renard naredio je svojim postrojbama da pucaju u masu. Ubijeno je dvjestotinjak ljudi, a na stotine ranjenih prebačeno je u bolnicu, od čega je dio umro tijekom noći. Štrajk nije urodio plodom, ali je pokrenuo neke intelektualce da podrže radnike, koji su s vremenom uvidjeli da

se mogu boriti samo političkim sredstvima.

Prve čileanske salitrere bile su rukama Engleza, a zatim i Dalmatinaca. Hrvatska imena koja su se nadijevala salitrama trajan su trag hrvatskog postojanja na sjeveru Čilea.

Neke od njih zvale su se *Herzovatska, Naprijed, Franjka, Dalmacija, Brac, Stanka* i druge. Salitrere *Brac* i *Franjka* otvorio je Ivan Sargo iz Milne (1860. – 1920.) zajedno s Jakovom Sabioncellom (između 1835. i 1895. - 1930.) iz Nerežišća. Salitrere *Union y Porvenir* bile su u vlasništvu Paška Baburice (1875. - 1941.) s Koločepa, koji ih je 1915. godine prodao Marku Cicarelliju iz Pučišća. Baburica je vodio i salitreru *Chacabuco* u blizini Antofagaste u kojoj je od 1924. bilo zaposleno po 1700 radnika, a živjelo je 7000 ljudi. U najboljim vremenima u *Chacabucu* se proizvodilo 180.000 tona salitre godišnje.

Salitrera *Chacabuco* smještena je u zaleđu luke Antofagasta, koja se nalazi oko 400 km južnije od ranije spomenute luke Iquique. Prvi Hrvati tamo se spominju u drugoj polovici 19. stoljeća, a najstariji zabilježeni je Ivan Simini Lopčić koji je na svom vjenčanju 1880. izjavio da je tu od 1873.

godine. Ivan Ivanović iz Sutivana na Braču je nakon dolaška 1877. zabilježio da u Antifagasti ima 20 Hrvata. Neki su došli morem preko Atlantika i kroz Mageljanov prolaz, pa na sjever uz pacifičku obalu Čilea. Drugi su došli iz Argentine, preko nepristupačnih Anda. Bili su to ribari i poljoprivrednici iz Dalmacije, mladi i slabog obrazovanja, ali velike volje za radom.

Na spomeniku u Hrvatskom parku u Antofagasti nalazi se tekst Tonka Obilinovića koji kaže: *Hrvati su došli u Antofagastu kada se grad tek rađao i kada su ga svi koji su tu bili podizali iz korijena. Zatim su počeli dolaziti na tisuće, i svi su ovu zemlju učinili svojom zemljom i ovu domovinu svojom domovinom, i ujedinili su svoju krv s čileanskom krvlju. I kroz svoje potomstvo ostali su u novoj domovini zauvijek i doprinijeli su njenom razvoju.*

Najstariji zabilježeni Bokelj u Antifagasti bio je Gašpar Lukšić, sin Antuna i Ane, djevojački Ilić, rođen u Lepetanima 1864. godine. U Čile je došao kao devetnaestogodišnjak 1883., a preminuo je 1931. godine.

U Antofagasti nalazimo i Bokelje poput Božidara Pasičevića, sina Antuna i Marije,

rođenog u Kotoru 1882. godine. Zabilježeno je da se upisao u *Jugoslavensko dobrotvorno društvo* 1923. godine, a iduće godine je preminuo.

Iz Gromače su došli: 1904. godine Ilija Moretić, rođen 1887., sin Marka i Katarine, djevojački Musladin, te 1924. godine Petar Moretić, rođen 1904., sin Krsta i Marije, koji je za razliku od drugih doživio visoku starost i preminuo u devedesetoj godini.

Tripo Nikolić, rođen u Lastvi 1900. godine u obitelji Mihovila i Nine, stigao je u Antofagastu 1925. godine, a preminuo je 1979. godine.

Iz Ljute je u Antofagastu 1925. godine došao Ivo Bilemuša, rođen 1902. godine.

Filip Bošković iz Grblja, rođen 1906. godine u obitelji Ilije i Jakobine Zekanović, živio je u Antofagasti od 1928., gdje je preminuo 1941. godine.

Zadnje salitrere zatvorile su svoja vrata sredinom 20. stoljeća. Njihovi stanovnici otišli su zadnjim vlakovima noseći svu svoju imovinu u koferima. U pustinji su ostali napuštene avetinjski gradovi i groblja hrđavih željeznih križeva kao svjedočanstvo nekadašnjeg života.

Grob Filipa Boškovića, po majci Zekanovića iz Grblja

Groblje u zaleđu Antofagaste

POČAST HRVATSKOJ

Guinnessov rekord: Najveća zastava na jet-skiju

Izvor:

Croatia Week

Fotografije:

Isabella Kara, Jason Kovac

Kanađanin hrvatskih korijena, Jason Kovac, upisan je u Guinnessovu knjigu rekorda, a pothvatom koji je odabrao odao je počast Hrvatskoj.

On i petorica prijatelja oborili su rekord za najveću zastavu koja se

vihori na jet-skiju, a posebnost je u tome što su se odlučili za hrvatsku zastavu. S četvoricom prijatelja na jet-skiju proveo je zastavu veliku gotovo 40 četvornih metara (39,73) u Saint-Adolphe-d'Howardu u kanadskoj pokrajini Quebec.

Jasaon je rekao kako im je za provođenje plana u akciju bilo potrebno čak godinu dana, a Guinnessov rekord san mu je još iz djetinjstva

JADRANSKI OTOCI - BRAČ

Herkulov otok

Tekst:

Marin Knezović / Matica

Fotografije: visitbrac.com,
[welcome to croatia.com](http://welcome-to-croatia.com)

Brač je poput najstarijeg brata u obitelji koji se odrekao svog prvorodstva. Taj najveći dalmatinski otok, u čijoj orbiti se nalaze Šolta, Hvar, Vis, pa i Korčula, okrenuo je leđa bogatstvu koje sa sobom nosi trgovina s dalekim krajevima, raskošnim palačama aristokrata, bitkama i sukobima od kojih bi se treslo cijelo Sredozemlje. Umjesto

Otok koji je životario na rubu povijesnih događaja i društvenog razvoja svojim iznimnim ljudima osvojio je svijet

toga Brač je svjesno utonuo u mirise aromatičnog bilja, sitni topot koza i ovaca koji tek povremeno razbija udarac maškline o tvrdi kamen i u jastuk beskrajnoga, vedroga plavog neba.

Umjesto razvoja utemeljenog na silovitim trzajima i grčevima Brač se odlučio za ritam koji određuju stoljeća i tisućljeća, promjene “dugog trajanja” (longue durée) kako ih je nazvao veliki francuski povjesničar **Fernand Braudel**

ili, kao što govori književnik **Vladimir Nazor**, “tihu povijest” koja teče mirno, ali koja je ipak puna događaja i šutljivih nevolja i nesreća.

ZORA CIVILIZACIJE

Brač je takvu odluku donio, čini se, još u samoj zori ljudske civilizacije. Nema tu mjesta grčkim gradovima. Rimljani su razumjeli bukoličku narav Brača pa tu grade samo

svoje vile koje se hrane jednako proizvodima polja, mora i pašnjaka koliko i mirom otočkog krajolika. U srednjem vijeku Brač je komuna, ali komuna kojoj nedostaje njezino temeljno obilježje, a to je grad. Brač ima svoj statut, svoja plemićka vijeća, no nema urbano središte. Brački plemići okupljaju se u jednom selu – Nerežišću. To ipak ne znači kako je Brač u sebe zatvorena sredina.

Više od svih drugih dalmatinskih otoka on je otvoren strancima, počevši od izbjeglica iz rimske Salone do nevoljnika koji bježe pred Turcima iz Poljica i Bosne. Unatoč tome, svi doseljenici sklapaju prešutni pakt sa sporim i tihim ritmom otoka. Taj spori ritam, ritam je i drevnih vjerovanja i predaja. Tu vile i vilenjaci opće s ljudima, mrtvi se slobodno kreću među živima, polja su puna nestašnih mačića. Tu se negdje krije tajanstvena ptica viver koju nitko nije vidio,

Plaža Lovrečina

Pučišća

a nad svima širi krila zmaj iz „Zmajeve pećine”. Istodobno, nigdje toliko ranokršćanskih i ranosrednjovjekovnih crkava kao na Braču.

MITSKA ČEŽNJA BRAČANA

Mit i vjera na ovom otoku žive jedno uz drugo od početaka vremena. Kada želi odrediti Brač, Nazor ga definira ne onim čega na otoku ima, nego onim čega na otoku nema. To je otok bez vode, žita i putova. Takav prostor morao je oblikovati i posebno otporne, izrazito jake ljude. Ovi ne samo što se bore s kamenom, nego od njega i žive. Tako je od antike Brač otok **Herkula** (Herakla), mitskog heroja koji nije samo utjelovljenje nadljudske snage, zaštitnik klesara, nego i božanstvo poštenog, moralnog izbora, uskog puta nasuprot širokoj cesti.

Iznimni ljudi Brača tako su bili spremni i za iznimna djela. Krajem 19. st. bolest vinove loze u Francuskoj i Italiji donijela je vinogradarima Dalmacije do tada nezamislive prihode. Mala mjesta Brača pokušavaju oponašati velike gradove, a gotovo svaka kuća dobiva tinal, primaću sobu s vitrinom u kojoj se nalazi staklo i porculan iz kojih se jelo i pilo samo u iznimnim prigodama. Ono što je dobiveno na tuđoj nevolji nije moglo dugo trajati. Filoksera je napala i bračke vinograde. Jedini izlaz bio je odseliti se. Drevni štovatelji Herkula bili su više od drugih dorasli ovom izazovu.

MIGRACIJE I ODRŽIVI RAZVOJ

Odlaze u Južnu i Sjevernu Ameriku, južnu Afriku, a kasnije i u Australiju te u razvije-

Supetar

nije europske zemlje. Neki tvrde kako je Brač otok s kojega se stanovništvo najviše iseljavalo u svjetskim razmjerima. Možda. Sigurno je kako se od kraja 19. st. do druge polovice 20. st. iselilo najmanje 60% njegova stanovništva. Posebna je pojava iseljavanje Bračana u Čile. Tu potomci Bračana do danas drže važne, pa i ključne pozicije u gospodarstvu, politici i kulturi. Tako se tvrdi kako su, doduše, iseljeni Bračani izgubili svoj otok, ali su dobili cijelu državu!

Čini se kako se strategija Brača isplatila. Vjernost onom drevnom, vječnom Sredozemlju učinila je otok prostorom dugoročno održivog življenja. Iz te svijesti o potrebi podvrgavanja okolišu i suživota s lijepim, ali skromnim nastala je i poslovična bračka škrtoš. Otok koji je životario na rubu povijesnih događaja i društvenog razvoja svojim ljudima osvojio je svijet. Bi li ijedan otok mogao poželjeti nešto više?

Zlatni rat

OCEAN DREAM

Izvor:
Arhiva Nevena Jerkovića

Japanska mirotvorna organizacija Peace Boat najavila je na svome 83. globalnom putovanju, koje je započelo 13. ožujka 2014. u Jokohami, dolazak svog broda OCEAN DREAM 19. travnja u grušku luku.

Brod je plovio itinerarom: Jokohama - Muara (Brunei) - Singapore - Colombo - Aqaba- Sueski kanal - Port Said - Mykonos - Pirej - Bari - Dubrovnik - **Kotor** - Motril (Španjolska) - Gibraltar - Casablanca - La Guaira (Venezuela) - Cristobal - Panamski kanal - Callao (Peru) - Rapa Nui (Čile) - Papeete

- Bora Bora - Honolulu - Jokohama (povratak 24. lipnja).

Sagrađen je krajem 1981. u danskom brodogradilištu Aalborg Vaerft **A/S** Aalborg kao prvi novi brod u floti u to vrijeme novog brodarka Carnival Cruise. Namijenjena mu je uloga „testnog broda“ na čijim se iskustvima gradila buduća poslovna politika Carnivala koji je vrlo brzo postao, te do današnjih dana i ostao, vodećim svjetskim cruise brodarkom.

Novogradnja 234, krštena imenom TROPICALE, zaplovila je pod liberijskom zastavom sredinom siječnja 1982. po Karibima gdje ostaje sve do veljače 2000. kada prelazi

u flotu Costa Cruises i mijenja ime u COSTA TROPICALE. Brod je to s 36674 GT, dug 205 metara s mogućnošću prihvata 1422 putnika na

deset putničkih paluba koje opslužuje 550 članova posade. Dva Sulzer diesel glavna pogonska stroja ukupne snage 19570 kW omogućavala su plovību brzinom 21 čvora.

Obnovljen za europsku klijentelu 2001. u đenoveškom brodogradilištu Mariotti, zaplovio je pod panamskom zastavom Sredozemljem pa je tako bio čest gost i u Dubrovniku.

Brzom obnovom flote i izgradnjom nove generacije Costinih mega krstaša, COSTA TROPICALE prebačen je krajem 2005. u sestrinsku kompaniju P & O Australia za koju pod britanskom zastavom plo-

ma. Unatoč svemu, izgleda da ni tamo nije bio bolje sreće pa je vrlo brzo, već nakon tri sezone, promijenio zastavu u maltešku, vlasnika (španjolski Pullmantur) i ime u OCEAN DREAM. Naravno, ponovno je zbog prilagodbe novom-starom europskom tržištu rekonstruiran u Singaporeu.

U siječnju 2012. slijedi nova promjena (zastava panamska, brod Peace Boat), ali prvi put ne mijenja ime. U plovībama je zamijenio OCEANIC, nama još jednog dobro znanog broda, koji je na žalost već početkom lipnja 2012. zbog gubitka posla završio nasukan na obali rezališta kineskoga grada Zhoushan.

OCEAN DREAM ponovno je doplovio u Dubrovnik 3. listopada 2015. kada je na putovanju započetom 21. kolovoza u

Jokohami posjetio luke Cebu, Singapore, Mumbai, Dubai, Doha, Sueski kanal, Port Said, Kusadasi, Pirej, Venecija, Dubrovnik, **Kotor**, Palermo, Marseilles, Barcelona, Gibraltar, Ponta Delgada, Cozumel, Belize City, Cristobal, Panamski kanal, Callao, Papeete, Bora Bora, Apia (Samoa) i ponovo Jokohama u koju se vratio 6. prosinca.

Na 95. Peace Boat putovanju 2017. godine, OCEAN DREAM plovi itinerarom Yokohama - Kobe - Xiamen Singapore - Yangon - Colombo - Pirej - Heraklion - Kotor - Dubrovnik (18. rujna) - Napulj - Barcelona - Lisabon - Bordeaux - Tilbury - Edinburgh - Reykjavik - New York - Nassau - Havana Cozumel - Cristobal - Corinto - Hilo - Honolulu - Yokohama - Kobe.

vi kao PACIFIC STAR, matična luka Brisbane. Pred odlazak je ponovno rekonstruiran u Palermu, ovaj put za prilagodbu australskim putnici-

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe. Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

- U katedrali sv. Tripuna u Kotoru
- U uredu HGD CG
- U Tivtu u uredu Hrvatskoga nacionalnog vijeća
- U Župnom uredu sv. Nikole na Prčanju

Tiskanje časopisa potpomogli:

- SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE
- DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

IDEA

CRNA GORA

Croatia Airlines
Rim
Venecija
Vueling
Rim
Volotea
Venecija
easyJet
Milano

Izravni letovi iz Dubrovnika!

Croatia Airlines
Düsseldorf
Frankfurt
Lufthansa
Frankfurt
München
Eurowings
Berlin
Düsseldorf
Hamburg
Hannover
Stuttgart
EasyJet
Berlin
Air Berlin
Düsseldorf
Transavia München

easyJet
Edinburgh
London
Bristol
British Airways
London
Monarch
Birmingham
London
Jet2.com
Belfast
Edinburgh
Leeds
Manchester
Newcastle
Nottingham
Norwegian
London
Thompson Airways
Bristol
Glasgow
London
Manchester
Newcastle
Birmingham

Vueling
Barcelona
Iberia
Madrid
Norwegian
Barcelona
Madrid

SAS
Kopenhagen
Oslo
Stockholm
Norwegian
Bergen
Helsinki
Kopenhagen
Oslo
Stavanger
Stockholm
Trondheim
Finnair
Helsinki

Croatia Airlines
Pariz
Nica
easyJet
Lyon
Pariz
Toulouse
Volotea
Bordeaux
Nantes
Marseille
Transavia France
Pariz

DUBROVNIK AIRPORT
ZRAČNA LUKA DUBROVNIK

✉ headoffice@airport-dubrovnik.hr / ☎ +385 (0) 20 773 100 / 📠 +385 (0) 20 773 322

Idealna kombinacija

Harmonizacija*

Od sada, IDEA i
FRANCA marketi,
ZAJEDNO za vašu
još bolju kupovinu.

IDEA

**SUPERMARKETI
FRANCA**

